Jaargang 115. Woensdag, 16 Julij 1856. No. 85.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt verzonden: 1) *Bijblad* no. 15, inhoudende: *Verslag van de handelingen der Prov. Staten van Groningen*; 2) *Open brief* van den heer G. A. Venema, lid der Staten van Groningen, aan den heer N. J. van der Lee, ingenieur van den waterstaat te Deventer.

PERSONELE BELASTING.

De BURGEMEESTER van de Gemeente *Groningen* brengt bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbende Ingezetenen, dat het door den Heer COMMISSARIS DES KONINGS in deze Provincie, bij resolutie van den 10den Julij 1856 executoir en invorderbaar verklaard 1ste gedeelte van het Primitief KOHIER voor de Belasting op het Personeel over het dienstjaar 18$\frac{56}{57}$, op heden ter invordering aan den Ontvanger van 's Rijks belastingen alhier is overgegeven, en dat een ieder verpligt is zijnen aanslag op den bij de wet bepaalden voet te voldoen.

Wordende tevens ter kennis gebragt van de Belastingschuldigen in de Gemeente, dat de reclames, volgens art. 45 § 1 der wet op de Personele Belasting, van den 29sten Maart 1833 (*Staatsblad* no. 4), welke zij mogten vermeenen te hebben wegens den aanslag in vermeld Kohier, vóór of op den laatsten dag der drie maanden, volgende op den dag der afkondiging, zullen moeten worden ingediend aan H.H. Gedeputeerde Staten dezer Provincie, des verkiezende, door tusschenkomst van den Heer Controleur van de Divisie, W. CRAEIJVANGER; kunnende op geene reclames worden gedisponeerd, welke na dien tijd mogten worden ingeleverd; — alsmede, dat binnen dienzelfden termijn moeten worden ingediend de zoodanige reclamatiën, welke ten onderwerp hebben het herstel van begane abuizen of misstellingen in de schattingen en tellingen, op hunne aanvrage gedaan, of ook het herstel van fouten, in hunne eigene aangifte plaats hebbende; hoedanige reclamatiën eveneens door tusschenkomst der H.H. Controleurs kunnen worden ingediend, doch, naar het voorschrift van art. 34 § 3 der wet op het Personeel, behooren te zijn gerigt aan Z. Exc. den Minister van Financiën en niet aan H.H. Gedeputeerde Staten.

Al hetgeen bij deze aan de Belastingschuldigen wordt herinnerd, met aanbeveling, om zich daaraan, ter bevordering hunner eigene belangen, stiptelijk te houden.

En zal deze op heden afgekondigd en op de gewone plaatsen worden geaffigeerd, ten einde ter kennis van een ieder te komen.

GRONINGEN, 15 Julij 1856.

De Burgemeester voornoemd: J. SLOT.

NIEUWSTIJDINGEN.

RUSLAND.

De regering heeft de amnestie, aan het eigenlijk Polen toegestaan, ook tot Lithauen en andere westelijke afdeelingen des rijks uitgestrekt en wel op dezelfde voorwaarden, namelijk: de geamnestiëerden worden in het bezit van al hunne regten hersteld en zullen, na een onberispelijk gedrag gedurende drie jaren, tot openbare ambten geroepen kunnen worden; alles echter onder voorwaarde, dat zij den Keizer trouw zweeren. Deze amnestie omvat allen, die aan de gebeurtenissen van 1830 en 1831 hebben deel genomen.

Het eerste Russische schroef-oorlogsschip, de *Rewitsön*, heeft den 2den Kroonstad verlaten, om een' proeftogt in de golf van Finland te doen. Het is naar een Fransch model gemaakt en heeft 100 stukken. De machine is in Noord-Amerika vervaardigd en van 1200 paardenkracht

Volgens officiële berigten, hebben de Russische legers, van den dag af dat zij over de Pruth trokken tot aan het sluiten van den vrede, 277,000 man aan dooden verloren. In dit getal zijn zoowel diegenen begrepen, welke aan ziekten, als die, welke op het slagveld of aan hunne wonden gestorven zijn.

TURKIJE.

Te Konstantinopel schijnt men besloten te hebben, om een corps gewapende politie-bedienden, ten bedrage van 60- à 80,000 man, op te rigten, welke, goed bezoldigd, voor het handhaven van de binnenlandsche orde en rust zullen moeten zorgen.

Als een blijk van de goede verstandhouding, die er bestaat tusschen den Sultan en zijnen leenman, den Onderkoning van Egypte, wordt uit Konstantinopel geschreven, dat *Abdul-Medschid*, behalve eene eeresabel, aan den Onderkoning eene medaille heeft toegezonden, waarvan hij tot dusver slechts twee exemplaren had geschonken, alsmede den titel van divisie-generaal (*Ferik*-pacha) voor diens jongen zoon. De Sultan heeft — en dit geschiedt zelden — dat geschenk aan den Onderkoning doen vergezeld gaan van eenen brief, die geheel door hem geschreven is. Gewoonlijk schrijft de Sultan bij plegtige gelegenheden alleen het eerste woord van den brief.

Vorst *Stirbey* heeft den 7den dezer zijne functiën van hospodar van Wallachije nedergelegd.

ITALIE.

Drie vrome dienaren Gods staan weder op het punt heilig verklaard te worden, nl. pater *Cottolengo* van Turijn, op voorspraak der *Armonia;* pater *Labre*, ondersteund door den *Univers*, en *Maria Christina*, eerste vrouw van *Ferdinand II* van Napels, welke koningin in een reuk van heiligheid gestorven is. Worden hiertegen geene bezwaren gevonden, dan heeft de thans regerende paus reeds aan 15 afgestorvenen het attribuut van heiligen verleend.

Ook een berigtgever van de *Emancipation*, een voornaam orgaan van de Katholijke partij in België, verzekert dat het denkbeeld om Jeruzalem, in plaats van Rome, tot den zetel van den Pauselijken Stoel te maken, door het collegie der kardinalen te Rome in ernstige overweging genomen is.

Volgens berigten uit Napels, schijnt de regering zich te willen voorbereiden op eene vijandige handeling van de zijde van Engeland en Frankrijk. Volgens de *Corriere Mercantile*, hebben er werkelijk in de hoofdstad der beide Siciliën enorme oorlogstoebereidselen plaats, ten einde zich zoo wel te land als ter zee te kunnen verdedigen, en men handelt daarbij met zoo weinig geheimzinnigheid, alsof de vijand reeds aan de grenzen stond. De politie organiseert tevens de lazzaroni tot eene soort van landweer. Eindelijk doet de regering talrijke inkoopen van wapens.

De Turijnsche dagbladen bevatten twee adressen van de bevolking van Toskane, waarvan het eerste aan den minister *de Cavour* en het tweede aan den maire van Turijn is gerigt, om hen te bedanken voor de vergunning tot oprigting van gedenkteekenen ter eere van de Toskaners, die in 1848 voor de verdediging van Italie zijn gesneuveld. Het adres aan den heer *Cavour* zegt, dat hij door het deel, hetwelk hij aan de werkzaamheden van het congres heeft genomen, een nieuw uitzigt voor Italië heeft geopend.

SPANJE.

Een telegrafisch berigt uit Madrid van den 10den dezer verzekert, dat het geschil tusschen Spanje en Mexico zoo goed als vereffend is, en dat het Spaansche eskader, hetwelk naar Vera-Cruz gezonden was om aan de vertoogen van den Spaanschen gezant klem bij te zetten, naar Havanna zal terugkeeren.

Er zijn geruchten in omloop van eene ministeriele crisis. De ongeregeldheden in de provinciën Badajoz en Estramadura zijn bedwongen.

DUITSCHLAND.

Zoo als wij bereids per telegraaf gemeld hebben, heeft het Hannoversch ministerie eene gewigtige nederlaag geleden bij de behandeling van de wijzigingen, die de regering gebragt heeft in de constitutie. De heer *von der Horst*, een der woordvoerders van de liberale partij, heeft in den aanvang der zitting van den 10den dezer een voorstel ingediend, waarin onder anderen de dank der vergadering aan de commissie wordt te kennen gegeven wegens hare conclusie, om alle regeringsvoorstellen betreffende de wijziging der constitutie te verwerpen; terwijl verder gezegd wordt, dat de vergadering gewenscht had diezelfde conclusie te zien nemen betreffende de weinig beteekenende veranderingen die op de kieswet voorgesteld zijn. De kamer zou zich oogenblikkelijk tegen eenige daarvan niet verzetten, doch zich voorbehouden om later, zonder verkorting harer regten, daarop terug te komen.

De minister van binnenlandsche zaken heeft daarop geantwoord, dat dit voorbehoud of liever protest zonder uitwerking moet zijn, want volgens het besluit van den bondsdag, kan geen lid der vergadering tegen de wettigheid van den bestaanden landdag protesteren, zonder dat hij daardoor afstand doet van zijn mandaat.

De kamer is vervolgens overgegaan tot de discussiën over de voorstellen betreffende de wijzigingen in de organisatie der beide kamers. Al die voorstellen zijn verworpen. De grootste meerderheid welke de regering kon verwerven, was 15 stemmen; bij sommige voorstellen bekwam zij slechts 3 stemmen.

— De Russische groothertog *Michaël* is te Wildbad ondertrouwd met de groothertogin *Cecilia*, jongste zuster van den regerenden groothertog van Baden.

— Zaturdag morgen te 6$\frac{1}{4}$ uur is de Keizerin van Oostenrijk gelukkig bevallen. De jongeborene is, even als het eerste kind, den 5den Maart 1855 geboren, wederom eene prinses. Om 8 uur maakten 21 kanonschoten deze geboorte bekend. Om 11 uur werd een plegtig *Te Deum* in de kathedrale kerk der hoofdstad gezongen. Zondag morgen is aan de jeugdige aartshertogin de doop toegediend.

De gelukkige vader, die zich evenwel nog gelukkiger zou hebben gevoeld in de geboorte van eenen zoon, heeft bij deze gelegenheid aan talrijke staatkundige veroordeelden genade verleend. Ook zullen de in Hongarije en Zevenbergen verbeurd verklaarde goederen aan de vroegere eigenaars worden terngggegeven.

GROOT-BRITTANJE.

In de zitting van het Hoogerhuis van l.l. Vrijdag heeft lord *Lyndhurst* gezegd, dat de Poolsche amnestie onvolledig en een bedrog is. Lord *Clarendon* gaf toe, dat men zich te leur ziet gesteld in de gegronde verwachtingen, welke men na het congres van Parijs had meenen te mogen voeden. Hij keurde echter alle discussiën daarover af, als zijnde meer geschikt om de zaak der Polen te benadeelen dan te bevoordeelen.

Op eene deswege gedane interpellatie heeft lord *Palmerston* in het Lagerhuis verklaard, dat, in gevolge het tractaat van Parijs, de scheepvaart op den Donau niet uitsluitend voor de Oostenrijksche maatschappij opengesteld zal worden, en dat derhalve het monopolie van deze zal ophouden.

— De hertog *van Cambridge* is benoemd tot opperbevelhebber van het Engelsche leger, ter vervanging van lord *Hardinge*, die zijn ontslag uit deze betrekking had verzocht.

— De *Morning-Post* deelt een dankadres mede, door de studenten van de universiteit van Turijn aan de Engelsche pers gezonden, om haar te bedanken voor den steun, door haar aan de zaak der vrijheid van Italië verleend.

— De politie-regtbank van Bow-Street heeft zekeren *Richard Dunne* tot opsluiting in een krankzinnigengesticht veroordeeld. Die man beweerde in liefdesbetrekkingen te staan met Koningin *Victoria!* Hij schreef haar voortdurend de meest hartstogtelijke brieven, waarin hij haar een rendez-vous aanwees, onder aanbeveling van daarbij toch vooral de grootste geheimzinnigheid in acht te nemen.

In een zijner brieven aan de Koningin, schreef hij onder anderen met drie driemaal onderschrapte woorden: »Neem u in acht voor prins *Albert;* hij is zeer jaloersch, en indien hij wist dat gij de mijne zijt, dan liet hij mij gewis vermoorden." — Ter audiëntie eischte hij dringend eene zitting met gesloten deuren, ten einde de bijzonderheden van zijne liefdesbetrekking met de Koningin te kunnen mededeelen; iets, dat hem natuurlijk geweigerd werd. Hij bevindt zich reeds in een der stedelijke krankzinnigen-gestichten.

— Met de laatst ontvangen Noord-Amerikaansche berigten heeft men tijdingen uit Washington bekomen, waaruit blijkt, dat de senaat de kwestie der toelating van den staat Kansas tot de Amer.-Unie, tot aan de maand December heeft uitgesteld.

FRANKRIJK.

De Senaat heeft Vrijdag de wet aangenomen, waarbij de keizerlijke besluiten nopens de wijzigingen in het toltarief, sedert Februarij ingevoerd, alsook de vermindering in het tarief der bijzondere telegrafische depêches, kracht van wet verkrijgen.

— Zaturdag had in de kerk van St. Thomas d'Aquin de lijkplegtigheid plaats van den heer *Fortoul*. Eene talrijke en aanzienlijke menigte was tegenwoordig. Bijna alle leden van het instituut woonden de lijkdienst bij. Men heeft er ook de heeren *de Sacy*, *St. Marc Girardin*, *de Salvandy* en *Villemain* opgemerkt.

— De internationale commissie tot de zaak van de doorgraving der landengte van Suez heeft in de afgeloopen maand reeds zes zittingen gehouden. Van de verhandelingen wordt naauwkeurig verslag opgemaakt, welk werk opgedragen is aan eene sub-commissie, bestaande uit de heeren *Conrad*, *Renaud* en *Lieusson*.

Het plan om van die zaak eene algemeene Europesche zaak te maken, openbaart zich ook in het ontwerp der verdeeling van het kapitaal tot het uitvoeren der onderneming. Van de geraamde 200 millioen francs zouden bijgedragen worden door Turkije 50 millioen, door Engeland 40 millioen, door Frankrijk 40 millioen, door Oostenrijk 25 millioen. De rest zou onder Rusland, Duitschland, Nederland, Italië, Spanje, Portugal, de Vereenigde Staten, enz. verdeeld worden.

— De heer *de Morny* is eindelijk bepaald naar Wildbad vertrokken, om, na het gebruik der baden aldaar, verder naar Rusland te vertrekken, ten einde bij de kroning van Keizer *Alexander* tegenwoordig te zijn.

— De voornaamste apothekers, parfumerie-handelaren, enz. te Parijs hebben eene petitie ingediend aan den Russischen minister van financiën, ten einde vergunning te verkrijgen, om hunne artikelen onder de advertentiën der Russische dagbladen ter verkoop aan te bieden. Hoewel die artikelen in het Russische rijk vrijelijk verkocht worden, is de aankondiging daarvan in de dagbladen verboden.

— Het genootschap 't welk zich beijvert om onwettige zamenwoningen in een wettig huwelijk te doen overgaan, heeft in het afgeloopen jaar 544 paren te Parijs in den echt doen treden en daardoor 336 kinderen gewettigd. Het getal is echter nog altijd klein, als men bedenkt, dat daar 40,000 paren op onwettige wijze zamenwonen.

BELGIE.

De *Moniteur* geeft een uittreksel van de bij het gouvernement ontvangen berigten omtrent den stand der veldgewassen in de onderscheidene deelen des lands. Het officiële blad besluit zijne opgave aldus: »Zoo er niet door onvoorziene omstandigheden verandering komt, mag men hopen dat wij in België een overvloedig gewas zullen hebben, na de middelmatige of slechte oogsten, ten gevolge waarvan de prijs der levensmiddelen sedert drie jaren zoo hoog blijft."

NEDERLAND.

'S GRAVENHAGE, 14 Julij.

Z. K. H. prins *Oscar* van Zweden is in deze residentie aangekomen en heeft gisteren middag HD. opwachting gemaakt bij H. M. de Koningin en daarna bij H.H. K.K. H.H. prinses *Frederik* en de kroonprinses van Zweden en Noorwegen.

Prins *Oscar* heeft zich heden morgen te 10 uur uit de residentie naar het Loo begeven om HD. opwachting te maken bij Z. M. den Koning.

— Overwegende, dat van de voorgenomen doorgraving der landengte van Suez, op den algemeenen wereldhandel zeer groote invloed is te wachten, en het van het hoogste belang is, de aandacht van den handel en der reederijen in Nederland te vestigen op de te wachten veranderingen, en op de middelen die zullen behooren te worden gebezigd om die veranderingen met voordeel, althans zonder nadeel, door te staan, — heeft Z. M. bij besluit van den 10den dezer goedgevonden en verstaan:

1) dat eene commissie wordt belast met het onderzoek dezer zaak, waaromtrent zij, binnen den kortst mogelijken tijd, aan den Koning zal aanbieden een verslag, voor openbaarmaking geschikt en waarin alle die bijzonderheden behooren vermeld te worden, welke voor den handel en de reederijen, maar ook voor de Regering nuttig kunnen wezen;

2) tot leden dezer commissie worden benoemd: *E. P. de Monchy*, president der Ned. handelmaatschappij, voorzitter; *Jb. Spengler*, *A. van Rijckevorsel*, *Hz.*, *J. Buijs 't Hooft*, *C. J. Sprenger* en *J. van Hulst*, presidenten der kamers van koophandel en fabrijken te Amsterdam, Rotterdam, Dordrecht, Middelburg en Harlingen; mr. *G. de Clercq*, secretaris der Ned. handelmaatschappij; *L. M. F. Plate*, oud-president van de factorij der handelmaatschappij te Batavia, te Delft; *F. W. Conrad*, hoofdingenieur van den waterstaat, president der commissie voor de doorsnijding der landengte van Suez, te 's Gravenhage; *Paul van Vlissingen*, fabrikant en reeder te Amsterdam; *J. W. L. van Oordt*, directeur der Ned. stoomboot-maatschappij, te Rotterdam; mr. *S. Vissering*, hoogleeraar te Leiden, — leden; en mr. *M. A. M. 's Gravesande Guicherit*, leeraar aan de kon. akademie te Delft, secretaris;

3) de commissie zal hare bijeenkomsten houden te 's Gravenhage;

4) de voorzitter, de leden en de secretaris der commissie worden, wat betreft de vergoeding voor reis- en verblijfkosten, gerangschikt in de tweede klasse van het tarief, vastgesteld bij het kon. besluit van den 15den Dec. 1849. —

Dit gewigtig besluit, waarvan wij in ons vorig nommer reeds kort hebben gewag gemaakt, is genomen op eene voordragt van den minister van binnenl. zaken, den heer *Simons*, die in den aanhef aldus luidt:

„De hooge belangstelling van Uwe Majesteit in de algemeene welvaart der ingezetenen legt mij den aangenamen pligt op, de aandacht te vestigen op alles, wat die welvaart kan bevorderen en verzekeren. Dankbaar gewis moeten wij de zegeningen erkennen die wij genieten, en de pogingen waarderen van velen, door welke onderscheidene bedrijven tot opmerkelijken bloei gekomen zijn. Het is er evenwel verre af, dat onze welvaart, hoog als zij ook moge gestegen zijn, niet hooger zou kunnen opgevoerd worden; dat wij reeds alle middelen zouden aangewend hebben, die onder ons bereik liggen; dat wij stil zouden mogen staan, bij de algemeene beweging, en in gemakkelijke rust de toekomst zouden mogen afwachten.

„Het is van de wakkerheid der natie niet te denken, dat zij die rust begeeren zou; het is, in tegendeel, van haar doorzigt te wachten, dat zij de middelen zal kennen en gebruiken, welke hare welvaart verhoogen kunnen.

„Hoe veel echter aan die wakkerheid en dat doorzigt kan overgelaten worden, is het nogtans de pligt der Regering, op de groote belangen te wijzen; door verspreiding van kennis vooral de nijverheid te steunen, en alles te doen wat zij vermag en waartoe zij bevoegd is, om de bedrijvigheid des volks te bevorderen.

„Ik zal dus, om aan de weldadige bedoelingen van Uwe Majesteit te beantwoorden, *achtereenvolgens verschillende voorstellen hebben te doen*, die Zij in welwillende overweging gelieve te nemen. Thans, Sire, veroorloof ik mij eene voordragt, in het belang van handel en scheepvaart.

„Aan onze uitgebreide Oost-Indische bezittingen en de rijke voortbrengselen die zij opleveren, danken wij het aanzienlijkst gedeelte van onzen handel. Wij hebben daaraan ook die talrijke koopvaardijvloot te danken, waarop de natie trotsch mag zijn, die haar een ruim aandeel verschaft in de vrachtvaart, zoo zeer bevorderd door het stelsel van vrijen handel, gelukkig ook bij ons gehuldigd. De aanstaande doorsnijding der landengte van Suez, die den weg naar Indië zoo verkorten en op den algemeenen en wereldhandel den grootsten invloed uitoefenen zal, is dus voor ons van het hoogste belang. Zal Nederland geene nadeelen ondervinden uit de verandering, maar er voordeel uit trekken, of althans zijne tegenwoordige stelling handhaven, dan zal het spoedig middelen moeten aanwenden om met gerustheid de omwenteling te kunnen afwachten.

„Het komt mij daarom eerbiedig voor, dat het wenschelijk is, de aandacht onzer handelaars en reeders op de te wachten veranderingen te vestigen en op de middelen, die zij kunnen aanwenden om die; zoo niet met voordeel, althans zonder nadeel door te staan."

Dit is het eerste bewijs, dat het ministerie het ernstig meent met den »vooruitgang", in de sluitingsrede aangekondigd. En hierbij zal het niet blijven, daar de minister in dit rapport toezegt, achtereenvolgens verschillende voorstellingen aan den Koning te willen doen tot bevordering van de welvaart en de bedrijvigheid des volks. Het moge tot beschaming strekken aan die dagbladen, die dadelijk bij het optreden van dit kabinet beweerden dat nu aan de vrije concurrentie de bodem zou worden ingeslagen, de vrijheid van handel belemmerd, enz.

— Bij kon. besluit van den 10den is benoemd tot ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Gendringen en Netterden, de heer *M. H. van Hengelaar*, thans ontvanger te Lichtenvoorde, welk kantoor vereenigd is met dat te Groenlo; — en bij besluit van den 11den tot ontvanger te Harlingen, de heer *J. Wentholt*, thans ontvanger te Dokkum.

— Bij besluit van den 3den dezer, heeft Z. M., als blijk van Zijne goedkeuring en tevredenheid, aan onderscheidene personen gouden, zilveren en bronzen medailles, alsmede gratificatiën verleend wegens het redden van schipbreukelingen.

O.a. is met de zilveren medaille, ingesteld bij kon. besluit van den 22sten Sept. 1855, en een getuigschrift begiftigd jhr. *H. O. Wichers*, luitenant-ter-zee 2de klasse, kommanderende de kanonneerboot no. 1, wegens het met levensgevaar redden van een persoon nabij het fort Bath, op den 24sten Jan. 1855.

— Bij kon. besluit van den 30sten Junij en den 7den Julij zijn een groot aantal kadetten van de kon. akademie voor de zee- en landmagt en eenige sergeanten bevorderd tot 2de luitenants bij de verschillende wapens van het leger: bij het 4de reg. infanterie o.a. *M. Roelants*, en bij het 7de reg. *E. A. Gelderman*.

— Z. M. heeft aan den heer *H. J. Lion*, voormalig hoofdredacteur van het dagblad »*de Indiër*", gratie verleend voor het ondergaan van eene maand gevangenisstraf, waartoe hij veroordeeld was wegens een artikel in genoemd blad tegen den heer *P. van Rees*, oud-resident van Batavia.

— De minister van binnenlandsche zaken heeft onder dagteekening van den 12den dezer de aandacht der belanghebbenden hier te lande gevestigd op een rapport van de natuurkundige afdeeling der kon. akademie van wetenschappen, waarbij wordt gewezen op het slecht gekozen plantsoen en de verkeerde behandeling en verwaarloozing der boomen, zoowel in vele steden als langs vele openbare wegen op te merken, en waarbij de afdeeling als hare overtuiging uitdrukt, dat de provinciale, plaatselijke en andere besturen, eenen gewenschten invloed zouden kunnen oefenen ter verbetering der gebreken en ter voorkoming van aanmerkelijke schade en nadeelen.

— Z. exc. de baron *Manteuffel*, minister-president van Pruissen, zal, in gevolge ontvangen depêches, morgen uit deze residentie naar Berlijn terugkeeren.

AMSTERDAM, 14 Julij.

Naar men verneemt, zullen de kadetten van de Koninklijke militaire akademie voor de land- en zeemagt te Breda, die ten vorigen jare, ten gevolge van de aldaar plaats gehad hebbende ongeregeldheden, disciplinair gestraft zijn geworden, en waarvan sommige bij de regementen werden ingedeeld, nu, na afloop der vacantie, weder op de akademie worden toegelaten.

— Te Hilversum heeft in de vorige week *Harmen van Santen* bij den burgerlijken stand aangifte gedaan van zijn achtentwintigste kind, waarvan hij er dertien bij zijne eerste en nu vijftien bij zijne tweede vrouw gehad heeft.

— Men verneemt dat er reeds in de aanstaande maand Augustus gelegenheid voor jongens en meisjes, van 12 tot 17 jaren, uit den mingegoeden stand bestaat, om op voordeelige voorwaarden, en vrije uitrusting, enz. naar de Kaap de Goede Hoop overgebragt en aldaar in dienstbaren stand geplaatst te worden.

MIDDELBURG, 10 Julij.

Sedert eenigen tijd heeft zich alhier eene nieuwe secte gevormd, van zoogenaamde anti-togaïsten, zich noemende gemeente »Onder 't Kruis," welke wekelijks bij elkander komen tot het houden van oefeningen. Thans verneemt men, dat door die vereeniging een kapitaal huis op de Rouaansche kade alhier is aangekocht, dat tot eene kerk zal worden verbouwd.

's HERTOGENBOSCH, 12 Julij.

Woensdag j.l. is alhier de zeventiende algemeene vergadering der Ned. vereeniging: *tot afschaffing van sterken drank*, door eene bijeenkomst van het hoofdbestuur geopend; des avonds van dien dag werd zij voortgezet door eene openbare vergadering, waaraan behalve het hoofdbestuur, de afgevaardigden van verschillende afdeelingen uit alle deelen des rijks, de provinciale correspondenten, en vele belangstellenden deel namen. Na eenen korten welkomstgroet van den tijdelijken president, den heer mr. *A. de Vries, Jrz.*, van Amsterdam, nam de heer dr. *D. van Lankeren Matthes*, van Amsterdam, het woord en sloeg uit het oogpunt der afschaffingszaak eenen blik *achter*waarts, *zij*-waarts, *voor*-waarts en *op*-waarts. Daarna beschouwde mr. *J. L. de Bruijn Kops*, van 's Hage, de zaak der afschaffing, voornamelijk met betrekking tot de gezondheidsleer en economie en toonde aan, hoe zij in innig verband staat met de meeste philantropische ondernemingen onzer dagen. De heer mr. *J. Bakker*, uit 's Hage, vatte toen het woord op, somde eenige punten van vergelijking op tusschen den *neger*-slaaf en den *jenever*-slaaf, wekte de aanwezigen in het belang der vereeniging op, om een deel van hun werk, van hun geld, van hun gebed aan haar ten offer te brengen en weerde ten slotte van haar de beschuldiging af, als zou zij eene Protestantsche maatschappij zijn. Eindelijk deelde ds. *Busken Huet* een voorval mede uit het leven van den profeet *Jeremia*, waaruit hij aanleiding nam, de afschaffingszaak aan te bevelen als een werk der liefde.

GRONINGEN, 15 Julij.

In de meeste steden van ons land zullen de boekhandelaars en boekdrukkers morgen door het uitsteken der nationale vlag blijk geven van hunne belangstelling in het COSTERSfeest, dat op dien dag te Haarlem zoo luisterrijk wordt gevierd. Wij noodigen ook den boekhandel hier ter stede uit dit voorbeeld algemeen te volgen.

— De stad Groningen leed l.l. Zondag een gevoelig verlies door het afsterven van een harer achtenswaardigste burgers, den heer mr. LOUIS BOTHENIUS LOHMAN, procureur bij het provinciaal geregtshof en bij de arrondissements-regtbank alhier, lid van den raad dezer gemeente en van de staten van dit gewest.

In 1803 te Groningen geboren uit eene aanzienlijke familie, wier leden in vroegeren en lateren tijd in de stadsregering eene plaats bekleedden, werd hij in 1830 na volbragte studiën aan de Hoogeschool alhier, bevorderd tot doctor in de beide regten, trad eenigen tijd later als advokaat op en werd in 1835 benoemd tot procureur. Om zijn degelijk karakter, regtschapenheid en kunde, werd hij gerekend onder de regtsgeleerden, welke het meeste vertrouwen en in hooge mate de achting hunner medeburgers verdienen, en werden hem de belangrijkste regtszaken, de uitvoering van belangrijke testamenten, het beheer van goederen enz. veelvuldig opgedragen. Behalve de bewijzen van vertrouwen, die hij in zijne praktijk als regtsgeleerde ontving, genoot hij die evenzeer op maatschappelijk en kerkelijk gebied. Reeds dadelijk na zijne terugkomst van het leger, waarbij hij tijdens de Belgische onlusten als schutter gediend had, was hij als secretaris van bestuur bij het Departement Groningen der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen werkzaam. In 1835 werd hij benoemd tot secretaris der administratie van den algemeenen onderstand, in welke betrekking hij, even als later, toen hij voorzitter van dat collegie was, gewigtige diensten aan de stad bewees, met betrekking tot de regeling van het armwezen.

Vervolgens werd hij in 1839 gekozen tot lid van den stedelijken raad en in 1843 tot wethouder dezer stad aangesteld, terwijl hij reeds in 1841 werd afgevaardigd tot lid van de staten dezer provincie voor den stedelijken stand, door welke vergadering hij in 1845 aan den Koning werd voorgedragen als 1ste kandidaat voor de betrekking van griffier der staten. — Ook bij de invoering van het nieuwe kiesstelsel bewees de stembus telkens de hooge mate van vertrouwen, die hij bezat, doordien hij met een aanzienlijk getal stemmen tot lid der staten en van den gemeenteraad van Groningen werd benoemd en herkozen; een blijk van vertrouwen, dat te meer in waarde rijst, daar hij in geen opzigt de aandacht der kiezers op zich had trachten te vestigen, maar gelijk hij gewoon was met bescheidenheid en naauwgezetheid zijne pligten vervulde en wars was van alle openbaar vertoon; — terwijl zijne ambtgenooten, door zijne herkiezing als wethouder en zijne benoeming tot lid van curatoren van het stedelijk gymnasium, van de plaatselijke schoolcommissie en van meer belangrijke commissiën, toonden dat zij zijne kunde en regtschapenheid op prijs wisten te schatten. — Te betreuren is het voorzeker, dat hij in 't begin van 1853 de betrekking als wethouder heeft nedergelegd.

Op kerkelijk gebied mogt hij mede de vereerendste blijken van hoogachting ontvangen. Reeds voor eenige jaren had hij als oud ouderling zitting in het klassikaal bestuur van Groningen en was thans als zoodanig lid van het provinciaal kerkbestuur in dit gewest en werd nog onlangs door dit bestuur ter vergadering der algemeene Synode der Ned. Herv. kerk afgevaardigd, welke commissie hij echter uithoofde zijner ziekte niet kon volvoeren. — In alle deze betrekkingen vervulde hij de hem opgelegde taak met ijver, trouw en naauwgezetheid, en bewees zoo maatschappij en kerk vele en belangrijke diensten.

Maar verliezen kerk en maatschappij zeer veel in dezen kundigen en braven man, niet minder verliezen de onderscheidene armbesturen en de hulpbehoevenden in hem een weldoener en een milden gever, wiens hand krachtdadig medewerkte tot leniging van de bestaande behoefte en tot dekking van tekorten, terwijl de mindere beambten met welke hij in zijne betrekking in aanraking kwam in hem een opregten vriend zullen missen, die hun leven veraangenaamde door zijne opregtheid, nederigheid en minzaamheid in den omgang en, door hun op velerlei wijze niet alleen door woorden, maar ook met der daad genoegen te verschaffen, telkens opwekte en aanmoedigde om met ijver en lust hun pligt te betrachten.

Voorzeker was de deelneming die hij ondervond, groot, toen hij in de laatste jaren achtereenvolgend zeven kinderen, en ten laatste ook zijn echtgenoot zich zag ontrukken, grooter zal de smart zijn over zijn afsterven, en menige traan uit opregte droefheid geweend, zal gestort worden op zijn graf.

— Het was gisteren een dag van blijde herinnering voor den oudsten leeraar der Herv. gemeente alhier, ds. M. GOEVERNEUR. Hij was op dien dag veertig jaren werkzaam geweest in deze gemeente. Zondag trad hij in de Pepergasthuiskerk op en sprak van den rijken zegen, dien hij van God mogt ondervinden. Naar aanleiding van de vraag des Heeren aan de apostelen bij Luk. XXII vs. 35: »Als ik u uitzond heeft u ook iets ontbroken?" en het daarop gegeven antwoord: »Niets", sloeg de bejaarde, maar nog altijd ijverige, hooggeschatte leeraar een blik terug op zijnen veertigjarigen Evangeliearbeid in ons midden. Met innige dankbaarheid vervuld, ging hij na hoe vele weldaden hij in die vele jaren van zijnen Hemelschen Vader had mogen ondervinden. Met deelneming volgden de vele toehoorders deze hartelijke toespraak en werden zij eens opgewekt tot dankbaarheid, toen de prediker het bovengenoemde woord ook op hen toepaste. — Moge God nog lang den leeraar sparen en ook verder zijn werk dienstbaar maken an de opbouwing Zijner gemeente.

— Naar wij vernemen, heeft de hoofddirectie van het instituut voor doofstommen alhier eene voordragt opgemaakt voor de keuze van een hoofddirecteur in plaats van het aftredend lid den heer W. J. MEURS WICHERS. Die voordragt bestaat uit de heeren jhr. mr. M. A. DE SAVORNIN LOHMAN, A. VAN CALCAR en R. J. SCHIERBEEK.

— Door het Friesch genootschap voor geschied-, oudheid- en taalkunde is in de 84ste vergadering, welke Donderdag l.l. te Leeuwarden werd gehouden, o. a. tot buitengewoon lid benoemd de heer mr. H. O. FEITH alhier.

— Bij arrest van het prov. geregtshof alhier van heden is TAMME ALBERTS ROZEMA, broodbakker te Kommerzijl, schuldig verklaard aan het des bewust gebruik maken van een onderhandsch geschrift dat vervalscht is, en, ter dier zake veroordeeld tot tuchthuisstraf voor den tijd van vijf jaren, boete van vijftig gulden en in de kosten.

— Laatstleden Vrijdag vond te *Winschoten* de openbare promotie en prijsuitdeeling voor de leerlingen van het gymnasium plaats. De rector, dr. W. DOORENBOS, hield eene korte rede *over de ideale, ethische en practische strekking van het gymnasiaal onderwijs;* waarna de leerling D. DE RUITER ZIJLKER van het gymnasium *met grooten lof* werd ontslagen en tot de lessen aan de Hoogeschool bevorderd, terwijl hem *in memoriam Tirocinii*, een boekgeschenk werd vereerd. Hij hield hierop eene Latijnsche rede *de oratoribus Graecis* — over de Grieksche redenaars (staatsmannen).

Met prijzen werden begiftigd: in afdeeling *A*, H. LEEMHUIS, van Bourtange; J. ZELLING, van Eexta; J. FRESEMANN VIËTOR, van Winschoten; in afdeeling *B*, T. KOOPS en A. GROENIER, beide van Winschoten; F. BECKERING BOELEMA, van Nieuw Beerta; U. BRONSEMA, van Winschoten; J. VAN DIJK, van Scheemda; R. JOLING, van Nieuw Beerta, en U. DE BOER, van Winschoten. De eerstgenoemde, H. LEEMHUIS, sprak met bevalligheid en gepaste vrijmoedigheid voor allen, in de Latijnsche taal, een *gratiarum actio* uit.

Getuigschriften van vlijt, goed gedrag, of gemaakte vorderingen werden uitgereikt: in afdeeling *A*, aan G. B. SIKKEMA, J. W. T. E. SIKKES en R. T. BUINING; in afdeeling *B*, aan E. GROENEVELD DE COCK, T. SIJPKENS, D. BRONGERS BOER, F. TH. GROENEVELD, O. BOELEMA, O. BULTENA, H. WAALKENS, E. BOTJES, J. H. MEIJWERT, E. ZELLING, T. STARKE, L. FOLKERS, H. GROENEVELD en G. G. NIEUWBORG.

De plegtigheid werd met muzijk begonnen, afgewisseld en besloten.

Zooals bekend is, telt het gymnasium te Winschoten 46 leerlingen, en is door de gemeente een aanzienlijk gebouw voor hetzelve aangekocht.

— Uit *Schildwolde* wordt ons een staat toegezonden van de gewassen in de *Woldstreek*, waaraan wij het volgende ontleenen: Van Koolzaad is door de koude weersgesteldheid in Maart, veel omgeploegd; hetgeen is blijven staan, zal het niet tot een middelmatigen oogst brengen. — Rogge biedt het vooruitzigt op een ruimen oogst aan. Als eene zeldzaamheid hierbij wordt opgegeven, dat op een kamp rogge van D. T. KUIPER, te Siddeburen, één stam staat waarop zich 47 aren bevinden. — Winter-Gerst, die hier niet veel verbouwd wordt, is meest omgeploegd; het overblijvende is slechts middelmatig opgegroeid; — Zomer-Gerst staat voordeelig, doch is niet veel uitgezaaid. — Haver staat zoo heerlijk als men in vele jaren niet gezien heeft, en geeft verwachting op een ruim beschot. — Boekweit staat in den eersten bloei en belooft, bij niet al te vochtig weder, een best beschot. — Erwten en Boonen lang van stroo en menigvuldig met peulen beladen. — Aardappelen staan voor verreweg het grootste gedeelte uitmuntend; van ziekte bespeurt men onbeduidend weinig, weshalve hieromtrent geene bezorgdheid bestaat.

— Uit *Nieuw-Buinen* wordt ons geschreven, dat de voorraad van oude turf bijna geheel uit de veenen is weggevoerd, en men er dagelijks ook maar een enkel schipper turf ziet inladen, die tot zeer hooge, bijna ongehoorde prijzen is gestegen en bovendien van de slechtste kwaliteit is. Daar de nieuwe turf nog ver van droog is, zoo wordt door de veenlieden nog al moeite gedaan om zulks te bevorderen, maar zal het evenwel ook bij goed weder, nog wel eenige weken duren voordat dezelve geschikt is om afgevoerd te worden.

— Bij kon. besluit van den 26sten Junij is, op daartoe door den minister van justite gedane voordragt, naar aanleiding van art. 9 en 8 der instructiën voor geregtsdienaren en opzieners der jagt en visscherij als rijksveldwachters, aan diegenen dezer beambten van politie en aan eenige anderen, welke gedurende het jaar 1855 buitengewonen ijver hadden betoond, eene gratificatie toegekend.

— Voor eenigen tijd is door een geacht Duitsch scheikundige de ontdekking gemaakt, dat de phosphorus, wel bekend als eene hoogst brandbare en zeer vergiftige stof, door eene eenvoudige bewerking zoodanig kan veranderd worden, dat zijne eigenschappen eene in het oog vallende wijziging ondergaan. Met name zijn het de vergiftige eigenschappen, die daarbij geheel verdwijnen, zoodat de gewijzigde phosphorus, wanneer de verandering volkomen is geweest, een geheel onschandelijke stof is geworden.

Deze, naar zijne kleur zoo genoemde *roode* phosphorus is echter even goed als de gewone, geschikt voor de bereiding der lucifers en biedt boven deze zeer groote voordeelen aan. Veel minder brandbaar, kan hij zonder bezwaar worden verzonden, en wat vooral van belang is, zijn door de aanwending daarvan de arbeiders in de lucifersfabrijken en de talrijke consumenten van dit artikel niet meer aan de ziekten en opzettelijke of toevallige vergiftigingen blootgesteld, waartoe de gewone phosphorus zoo herhaalde malen aanleiding heeft gegeven.

In Frankrijk, waar de regering steeds met ijver de belangen der openbare gezondheid behartigt, wordt de uitsluitende aanwending van roode phosphorus voor de lucifers, tegenwoordig bij de wet voorgeschreven. In ons land zijn reeds te Amsterdam en Rotterdam depôts van dergelijke lucifers opgerigt en worden deze voor een prijs afgezet, welke dien der gewone strijkzwavelstokjes betrekkelijk slechts weinig te boven gaat. Wij hopen, dat ook weldra in onze stad een depôt daarvan moge gevestigd worden, en deze zoo nuttige en heilzame verbetering ook ten onzent naar waarde zal worden geschat.

— In een Duitsch dagblad leest men een verslag nopens de verhuizing van Europeanen naar N.-Amerika in 1855. In dat jaar zijn naar de Vereenigde Staten vertrokken 230,276 personen. Zoo men daarvan aftrekt 29,599 Amerikanen, die naar hun land zijn teruggekeerd, dan houdt men ruim 200,000 over voor landverhuizers, zeker een aanzienlijk getal, maar evenwel minder dan in vorige jaren. Na de Britsche eilanden levert Duitschland de meeste emigranten, want het leverde 71,828 personen. Van dat getal zijn er slechts 5609 uit Pruissen gekomen en nog minder uit Oostenrijk. De meeste landverhuizers kwamen, als gewoonlijk, uit de Rijnprovinciën, uit Baden, uit Wurtemberg en uit Beijeren.

Naar eene opgave over elf jaren, van den 30sten Sept. 1843 tot den 30sten Dec. 1855, zijn in de havens van de Vereenigde Staten ontscheept eene massa van meer dan 3,400,000 landverhuizers, allen uit Europa, en grootendeels uit Engeland en Duitschland. De emigratie, die in 1841 bedroeg 84,000 menschen, is jaarlijks toegenomen tot 1854, in welk jaar zij een getal van 460,000 bedroeg; in het volgende jaar is het getal verminderd. De reden van die vermindering kan gezocht worden in den oorlog in Europa, die den verkoop van goederen bemoeijelijkte, of in de vijandschap der Amerikaansche partij der *Know-nothings* tegen de vreemdelingen. Doch de landverhuizings-koorts is in dit jaar weder belangrijk toegenomen: duizende inwoners aan den Boven-Rijn zijn gereed hun vaderland te verlaten en eene betere toekomst te zoeken; de inscheping van landverhuizers is althans nu veel drukker dan in het vorige jaar op hetzelfde tijdstip.

Lourens Coster.

Het *Weekbl. v. h. Regt* behelst in zijn nommer van gisteren een hoofdartikel van den heer DE PINTO, waarin bij gelegenheid van het COSTERS-feest op eene verandering van onze Napoleontische, anti-nationale drukperswetgeving wordt aangedrongen.

»Toen in het jaar 1847 — zoo lezen wij daar — het eerste denkbeeld werd openbaar gemaakt, om aan den uitvinder der boekdrukkunst een gedenkteeken op te rigten zijner waardig, hebben wij dit denkbeeld van harte toegejuicht, hebben wij de onderneming der ontwerpers met woord en daad ondersteund.

»En thans, nu het plan van 1847 voltooid is, nu COSTERS geboortestad zal verrijkt worden met het schoonste sieraad, dat men haar schenken kan, zullen wij even weinig stille en onverschillige toeschouwers zijn bij de vreugde van het onthullings-feest.

»De eerste ontwerpers van het gedenkteeken, de hee DE VRIES, SCHINKEL en NOORDZIEK, noemden hun bee »een middel om de eer des Vaderlands te handhaven."

»Niet de eer van COSTER, die onafhankelijk is van be den en eereteekenen, die hem door zijne onsterfelijke uitv ding voor altijd en onherroepelijk verkregen en verzekerd is.

»Niet de eer van COSTER's nagedachtenis, die leeft in harten van alle dankbare Nederlanders, en in de herinneri van geheel de beschaafde wereld; die hem iederen dag, ie uur, gedenkteekenen bij honderden sticht, duurzamer en st ker dan metaal.

»Maar »de eer van het Vaderland", dat daardoor toon zal COSTER en zijne kunst waardig te zijn.

»Niet alzoo eene koude pligtpleging; niet eene ijdele p lerij; maar een verblijdend bewijs, dat Nederland er trots op is het vaderland te zijn van den onvergetelijken uitvind der schoonste, der nuttigste, der edelste kunst, die ooit a de wereld gegeven is.

»Daartoe dat beeld, daartoe die vrolijke feesten, daart die optogten, daartoe die maaltijden, die verlichtingen, vlaggen, die bloemen, die het stille Haarlem herscheppen een betooverd paleis, vol leven, vol drukte, vol vreugde.

»Wij juichen dat alles van harte toe; op die wijze mo een nationaal feest gevierd, op die wijze moet het COSTER feest onvergetelijk gemaakt worden voor allen, die b bijwonen.

»Maar dat is niet genoeg.

»Zult gij met uw standbeeld het ware doel bereiken; zu gij daarmede uw programma vervullen; zal het in uwe hand zijn een middel om »de eer des Vaderlands" te handhaven dan moet er meer gedaan worden.

»Dan moet niet alleen de uitvinder, maar dan moet voor ook de uitvinding geëerd worden; of is het niet juist om d laatste, dat het dankbare vaderland den eerste viert en ve eert?....

»Wilt gij COSTER waarlijk vereeren; wilt gij »de eer de Vaderlands" waarlijk handhaven, dan moet het uw ernst streven zijn, hoe eer hoe liever van den vaderlandschen bode te doen verdwijnen ieder overblijfsel van die onnederlandsch Napoleontische wetten, die het vaderland diep onteeren, i wier oog de ware Hollandsche rondheid en vrijheid lout ergernis en aanstoot is; dan moet gij op den dag zelf va den 16den Julij herstellen ieder onregt, in haren naam ge pleegd, voor hare slagtoffers of martelaars de kerkers openen de pen halen door alle burgerlijke en staatsburgerlijke on bekwaamheden, door haar geschapen; in één woord, gee spoor laten bestaan van al die veroordeelingen, die te hu behooren in het despotismus, waarvoor zij geschapen zijn maar waarover het oude vrije Holland zich schaamt e bloost.

»Zoo en zoo alleen zal de 16de Julij 1856 een gedenk waardige feestdag worden.

»Zoo en zoo alleen zal aan COSTER de verdiende hulde gebragt, en »de eer van zijn Vaderland" gehandhaafd zijn.

»Met de ware onbekrompen vrijheid der drukpers alleen zal uw feest zin en beteekenis, zal uw beeld waarde hebben.

»Maar zonder die vrijheid, weg met uwe standbeelden en feesten, die dan alleen kunnen ontaarden in bittere spotternij en schande voor het vaderland, welks eer gij hebt willen handhaven."

De geperste Groenten.

Sedert onderscheidene jaren spelen de ook in Nederland bekende geperste groenten eene belangrijke rol, en wel kan men zeggen, dat welligt zonder deze eigenaardige, hoogst vreemde bewerking, de proviandering van een leger, als dat der Westersche mogendheden in de Krim, naauwelijks mogelijk ware.

In de maand Maart van 't jaar 1851, onderwierp de heer MASSON, eerste hovenier en warmoezenier der algemeene maatschappij van tuinbouw in Frankrijk, een kort betoog aan het oordeel van het instituut, waarin hij zeide: dat, na langdurige onderzoekingen en proefnemingen, die tot op 10 jaren terug gingen, het hem eindelijk gelukt was, eene eenvoudige methode uitgevonden te hebben om plantaardige zelfstandigheden, bijzonder groenten, te droogen, zonder hare hoedanigheid te veranderen, en ze tot een uiterst kleinen omvang te brengen, zonder haren aangenamen smaak, en hare voedzame eigenschappen in het minst te benadeelen.

Deze methode bestaat in eene uitdrooging bij lage temperatuur in een droog-oven, die tot ongeveer 35 graden R. verwarmd wordt, en in eene zeer sterke, met behulp der hydraulische pers bewerkstelligde, zamenpersing. De eerste bewerking onttrekt aan de groenten het overtollige water, dat bij sommige plantenstoffen, zooals kool en knollen, 80 tot 85 pCt. van haar gewigt in verschen toestand bedraagt. De tweede operatie vermindert haren omvang en verleent ze eene met die van het dennenhout gelijkstaande digtheid, waarbij ze gemakkelijk bewaard en vervoerd kunnen worden, daar in een kub. N. el 25,000 portiën groenten zamengeperst worden. Het eerste groote etablissement tot het droogen van groenten verhief zich te Parijs, Rue Marbeuf, en gaf aan meer dan 100 arbeiders werk. Engeland draalde geen oogenblik deze uitvinding op zijnen bodem te verplaatsen, en de Fransche en Engelsche marine bekwamen onophoudelijk aanzienlijke scheepsprovisie en victualiën. Ook is door de uitvinding van den heer MASSON 't provianderen van vestingen en legers ongemeen verligt, en daar zijne methode ook op geneeskundige planten toepasselijk is, ontspruit daaruit een nieuw voordeel voor militaire ambulances. De uitvinding is ongelukkig tot dezen omvang ook in Frankrijk en Engeland nog niet uitgestrekt

De zamengeperste groenten worden in koekjes van matige grootte in geslagen tin gepakt en verzonden. Aan den Rijn bestaan reeds twee fabrijken. Ook in Culenborg is sedert eenigen tijd dergelijke fabrijk in werking.

CORRESPONDENTIE.

Een ons uit Winschoten toegezonden artikel, houdende klagten tegen den opper-rabijn te Groningen, naar aanleiding van zijn bezoek te Nieuwe Schans, behoort niet in dit dagblad te huis.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

MADRID, 14 Julij.

Het kabinet *Espartero* is heden door de Koningin ontslagen. Maarschalk *O'Donnel* is met de zamenstelling van een nieuw ministerie belast.

LONDEN, 14 Julij.

Op eene tot hem gerigte interpellatie van lord *John Russell* aangaande de aangelegenheden van Italië, heeft lord *Palmerston* gisteren avond in het Lagerhuis de staatkunde van Sardinië verdedigd en o. a. gezegd, dat, zoo die mogt worden aangevallen, de verbondene mogendheden zich verpligt hadden haar in bescherming te nemen.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 15 *Julij.*

NEDERLAND Werk. Schuld	à $2\frac{1}{2}$	pCt.	$64\frac{1}{2}$.
Dito Dito	» 3	»	$75\frac{1}{16}$.
Dito Dito	» 4	»	$94\frac{7}{8}$.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	$79\frac{1}{16}$.
Dito 1851 en 1852	» $2\frac{1}{2}$	»	$40\frac{7}{8}$.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	$86\frac{3}{8}$.
Dito Nation. Metall	» 5	»	$80\frac{1}{2}$.
SPANJE Onbep. St.	» $1\frac{1}{4}$	»	$23\frac{7}{8}$.
Dito Binnenl	» 3	»	$38\frac{1}{2}$.
PORTUGAL	» 3	»	45.
RUSLAND Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	$103\frac{7}{8}$.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	$102\frac{5}{8}$.
Dito bij *Hope*	» 4	»	87.
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	$86\frac{3}{8}$.
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	»	$94\frac{1}{2}$.
Dito 6de serie	» 5	»	$95\frac{5}{8}$.
Wisselkoers op Londen	zigt..	*f*	11.82.
Dito	6/m...	-	11.75.

LONDEN, 15 *Julij.* Consols $95\frac{7}{8}$.

PARIJS, 15 *Julij.* Fransche 3 pCt. 71.45.

WEENEN, 15 *Julij.* Metalliek 5 pCt. *f* 84. Nat. Leening *f* $85\frac{3}{4}$. Wissel op Londen *f* 10.02. Zilver *f* 3.

M. de R.!

Het voorstel van den heer R., ter S., in de *Gron. Courant* van Vrijdag j.l., om den 28sten Augustus a.s. onder de feesten van dien dag op te nemen een spiegelgevecht, is buiten de stad, zoo ik hoor, met groot genoegen vernomen.

Algemeen wenscht men, dat door de commissie voor de feestviering pogingen worden aangewend, om het daartoe te leiden, dat dit voorstel verwezenlijkt wordt.

Onzes bedunkens zoude het ook zeer gepast zijn, onder de feesten van dien dag ook een spiegelgevecht te geven, daar toch die dag aan de belegering der stad herinnert.

W. Z.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 10 Julij, *Stapert* Urania, Sur., *Melenberg* Livorno Paket, Livorno; — 12 *v. d. Gaauw* Sophie, Galatz.

TEXEL 11 Julij, *Beckering* Prov. Drenthe, Banjoew.; — 12 *Kuijper* Adm. Jan Evertsen en *de Wilde* Generaal Michiels, Batavia; *Viersema* Duiveland, Banjoew.; *Tjebbes* Marianne, Bahia; — 13 *Knappert Jr.* Laurentius et Emilia, Banjoew.; *Scherpbier* Alberdina, Marouim.

VLIE 11 Julij, *Haaijer* Goede Hoop, Christiansand.

HELVOET 11 Julij, *Bakker* Maria, Triest; — 13 *Verschuur* Maria Anna, Bat.; *v. d. Hoeven* van Bosse, Newyork.

BROUWERSHAVEN 11 Julij, *Juta* Zalt-Bommel en 12 *Ihlower* Christiaan Huygens, Banjoew.; *Lourens* Gertrude, Bat.

MELBOURNE 11 April, *de Boer* Henriette Maria, Londen.

RIO DE JANEIRO 31 Mei, *Kleijn* Graaf van Limburg Stirum, Liv.

SANTOS 10 Junij, *Zwanenburg* Anna Maria Henriette, Liverpool.

KONSTANTINOPEL vóór 30 Junij, *Hansen* Margaretha, *Boekhoudt* de Zaaijer en *Leeuwe* Hendrika Jantina, v. Galatz n. Falmouth.

LONDEN 10 Julij, *de Groot* Ferdinand, Kaap de Goede Hoop; — 11 *van Reen* Vereeniging, Memel.

DEAL 9 Julij, *Boon* Jantina, v. Ibraila n. Hull.

FALMOUTH 10 Julij, *Ebling* Anna Hendrika, Ibraila; *Warssen* Herwijnen, Galatz; *Bakker* Sagitta, Havana; *Struyk* Jenny en *v. d. Veer* Wilhelmina Frederika, Konst.; *Bok* Elisab. en Maria, Triest.

TRAVEMUNDE 9 Julij, *Lesstuiver* Aurora, Björneborg.

SWINEMUNDE 9 Julij, *Oostra* Magrietha Hillechina, Stockholm.

PILLAU 9 Julij, *Bakker* Thetis, Petersb.; *Steffens* Johannes, Riga.

MEMEL 7 Julij, *Holstein* Vriendschap, Harlingen; — 8 *Visser* Vr. Ida, Wismar.

DANTZIG 8 Julij, *Gort* Vriendschap, Koppenhage.

CROONSTAD 4 Julij, *Balkema* Juffer Grietje, Stettin; — 5 *van der Wijk* Drie Gebroeders, Bordeaux; *Dekker* het Vertrouwen, Amst.

KOPPENHAGE 10 Julij, *Koning* Anna Catharina, Colberg.

Vertrokken.

AMSTERDAM 10 Julij, *Zijlstra* Mentor, Batavia; *Zeijlemaker* Cuba, Saramacca; *Tjakkes* Curaçao, Curaçao; — 11 *v. Oosteroom* Julie Claire en *Chevalier* Juno, Bat.; — 12 *Teensma* Petersburg Paket, Petersb.; *Wegener* Amandus, Hamburg.

TEXEL 11 Julij, *Lohman* Zeldenrust, Newc.

VLIE 10 Julij, *Legger* Drie Broeders en *v. d. Laan* Jantina Reinderdina, Petersb.; *de Jonge* Willemiena Klasina, Stettin; — 11 *Smid* Fredrik Hendrik, Frederikstad; *Kuipers* 5 Gezusters, Leith; *Brouwer* Elisabeth, Memel; *de Groot* Geertruida, Christiansand; *Visser* Cath. Fredrika, Osterrisoer; *Oldenburger* Sara Maria, Oudsoen; *de Weerd* Pieter, Arendahl.

MAROUIM 13 Mei, *Huisman* Nina, Amst.; — 14 *Fijn* Jantina Gesina, Koppenhage.

[illegible]INA 30 Junij, *de Jong* Gouvern. baron van Zuylen v. Nyeveld, Licata n. Hamburg.

[illegible] 10 Julij, *Lodewijks* Johannes Hendricus Ferdinand, Bat.

[illegible]RHAVEN 9 Julij, *de Boer* Margrieta Pietronella en *Blaauw* Vr. [illegible]e, Groningen.

KOPPENHAGE 7 Julij, *Waterborg* Catharina, Memel.

SWINEMUNDE 9 Julij, *Lukkien* Margaretha Wilhelmina, Malmö.

DANTZIG 7 Julij, *Klein* Pieterdina Marchina, Amst.; — 8 *Kwint* Jantina, Kooger Polder.

MEMEL 7 Julij, *de Boer* Johannes, Harlingen; — 8 *Schuur* Agathe, Harlingen.

PILLAU 9 Julij, *Ekamp* Welvaart, Holland.

COLBERG 7 Julij, *Joosten* Jantina, Amsterdam.

TONNINGEN 8 Julij, *van Wyk* Dankbaarheid, Koppenhage.

HOLTENAU 8 Julij, *Kosterman* Vr. Renske, Delfzijl; *Feiken* Alida Adriana, Amst.; *Brouwer* 2 Gezusters, Bremen; *Scholtens* Regina Hillechina, Elsfleth; — 9 *Topsand* Martha, Grangem.; — 10 *van Kloester* Gesina, Burg; *Lever* Onderneming, de Weser; *Pronk* Gesina, Frederikstad; *Hoek* Cornelia Johanna, Carolinerzijl.

RENDSBURG 8 Julij, *Lukje* Vrede, Nijburg; *Emmelkamp* Annech. en *Drewes* 2 Gezusters, Stettin; *Rasker* Leentje Dost, Schiedam; — 9 *Ferma* Frouke, Koppenhage.

In lading.

LONDEN 9 Julij, *Koning* Geesina en 10 *Huizing* Delia, Petersb.

Zeilklaar.

NEWYORK 26 Junij, *Smidt Petersen* Hollandia, Amst.

BOSTON 23 Junij, *Ruiter* Nederland, Batavia.

LONDEN 10 Julij, *Boiten* Fossina Siers, Dantzig.

GRONINGEN, 15 Julij. Binnengekomen de nieuwe kopervaste schooner Professor Keiser, groot 100 last, kapit. *H. J. Lever*, v. Wildervank, gebouwd bij *J. Bodewes*, te Sappemeer, en de nieuwgebouwde brik Noordhorn, groot 120 last, kapit. *H. van Leeuwen*, v. Noordhorn, gebouwd bij *T. H. Meursingh*, te Hoogezand.

Gisteren vertrokken het nieuwgebouwde schoonerschip Gruno, kapit. *J. Klunder*, v. Sappemeer, m. ballast n. Amsterdam en de nieuwgebouwde schoonerbaron van Hall, kapit. *K. J. Scholtens*, v. Wildervank met ballast naar Archangel.

ZOUTKAMP, 13 Julij. Binnengekomen 12 Julij, *Temple* John en Ann, Newcastle; *Rush* Oxwell, Liverpool.

Vertrokken 11 Julij, *Huges* Johann Gerard, Noorwegen.

Zeilklaar: *Drewes* Tjakkien, Engeland.

OOSTMAHORN, 12 Julij. Ter reede gearriveerd 11 Julij, *Roelfs* Anna Maria, v. Hamb. n. Kampen; *Alberts* de Twee Gebroeders, v. Bremen n. Zaandam.

Vertrokken 11 Julij, *Loosbach* Catharina Freerkiena, n. Archangel, *Mulder* Stuurmans Harmonie en *Linthorst* Zuidhorn, n. Newcastle, *Loynes* Mary Ann, Glouchester, *Hazewinkel* Clipper Galjoot, Londen, *Mulder* Joh. Elziena, n. Hull, *Reijer* Jacobus Begeman, n. Sunderl., alle 7 v. Groningen; *Panjer* de Vrouw Wyka, v. Amst. n. Bremerh.

Zeilklaar: *Pekelder* Heidewiga Regina.

DELFZIJL, 12 Julij. Binnengekomen 11 Julij, *Holmer* Eenigheid en *Mulder* Margaretha, Bremen; *Slangenburg* 2 Gebroeders, Dantzig.

Vertrokken 12 Julij, *Kraan* Hinderika Sieberdina en *Kruse* Vrouw Aaltje, Hamburg; *Ostses* de Hoop, Emden; *Hoving* Berendina en Spithorst Lubbechiena, Noorwegen.

THEMUNTERZIJL, 13 Julij. Binnengek. 12 Julij, *Beerthuis* Thedina, Leer.

Vertrokken 7 Julij, *Horning* Jantina, *Munning* Anje en *Kettwich* Antonius, Noorw.; — 8 *Pasmann* Maria en *Klein* de Goede Verwachting, Leer; — 11 *Koops* Vr. Grietje, Hamburg.

HARLINGEN, 14 Julij. Binnengekomen den 8sten, *Pijbes* Elisabeth en 9 *Pothuis* Thea, Noorw.; — 12 *Ploeg* Jacoba, Kampen; — 13 *Schuur* Jonkvr. Elizab., Noorw.; *Stuit* Frits en Betzy en 14 *v. d. Wal* Helena, Riga.

Vertrokken 11 Julij, *Ploeg* Vertrouwen, Oostzee; — 14 *Smit* Anna Elisabeth en *de Boer* Willem, Frederikstad.

Gepraaid den 16 Mei, op 38° 24′ Z.Br., 37° 44′ W.L., *Scherpbier* Marianne, v. Portorico n. Amst. — Den 30 Mei, op 6° 41′ N.Br., 26° 2′ W.L., *Guyt Jr.* Olivier van Noord, v. Londen n. Port Philip. — Den 31 Mei, op ......, *Mulder* Ida, v. Tjilatjap n. Amst. — Den 9 Junij, op ......, *Doornbos* Alida Willemina, v. Bat. n. Amst. — Den 17 Junij, bij Kaap St. Vincent, *Grilk* Anna Catharina, v. Triest n. Hamburg; *Zeilinga* Gesina van Wieler en *Faber* Johanna Wilhelmina, v. Galatz n. Falmouth; op 40° 35′ N.Br., 13° W.L., *Overgaauw* Joh. Maria, v. Rott. n. Bat. — Den 25 Junij, in de Dardanellen, *Meijer* Zeevaart, v. Londen n. Odessa — Den 27 Junij, op 48° 50′ N.Br., 10° 39′ W.L., *Kroll* Antje en Jansje, v. Nickerie n. Amst. — Den 16 Mei, op 9° Z.Br., 35° 30′ W.L., *Stikkel van Dam* Java, v. Amst. n. Batavia.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

8 Julij. *Visser*, Maria, v. Riga n. Zaandam, m. lijnzaad.
— *Pott*, Spruit, v. Riga n. Fisherow, m. hennep.
Rozema, Jacob van Cleeff, v. Riga n. Rott., m. rogge.
de Jonge, Jantina Engelina, v. Riga n. Delfzijl, m. hout.
Kramer, Sophia, v. Petersb. n. de Zaan, m. lijnzaad.
9 — *Lodewijks*, Alberdina, v. Windau n. Engel., m. sleepers.
Smit, Alegonda Rensina, v. Petersb. n. Duink., m. tarwe.
Lodewijks, Cath. Arendina, v. Riga n. Delfzijl, m. hout.
Ruibing, Elsina Catharina, v. Riga n. Delfzijl, m. hout.
Hazewinkel, Grietje Mollema, v. Petersb. n. Antw., m. talk.
Bosker, Christ. Jacquel., v. Sundswal n. St. Brieux, m. plank.
Bragt, Lucretia, v. Riga n. Frankrijk, m. hout.
Coerkamp, Gebr. Coerkamp, v. Dantz. n. Holl., m. lijnz.
Romkes, Joh. Carolina, v. Petersb. n. Londen, m. tarwe.
Bakker Jr., Catharina, v. Petersb. n. Rott., m. hennep.
Zoutman, Geertruida, v. Stockholm n. de Maas, m. rogge.
Bekkering, Ulrika, v. Petersb. n. Amst., m. wijn.
Duintjer, Aukje Gepkel., v. Petersb. n. Zwolle, m. rogge.
Wever, Elisab. Maria, v. Riga n. Delfzijl, m. balken.
Drewes, Hendrika, v. Petersb. n. de Noordz., m. tarwe.
10 — *Fijn*, Diana, v. Riga n. Amst., m. lijnzaad.
de Grooth Bakker, Katharina, v. Petersb. n. Antw., m. tarwe.
Nagel, Afina Alberdina, v. Dantzig n. Brest, m. hout.
de Grooth, Lucas Wildervank, v. Riga n. Amst., m. hennep.
Reinders, Jacoba Gesina, v. Petersb. n. Duink., m. tarwe.
Mooi, Trouw, v. Riga n. Rouaan, m. planken.
de Groot, Concordia, v. Amst. n. Petersb., m. suiker.
Schenk, Ida en Cornelia, v. Amst. n. Riga, pijpaarde.
Kamminga, Oldambt, v. Schied. n. de Oostz., m. ballast.
Schaap, Margar., v. Petersb. n. Engeland, m. beenderen.
11 — *Panjer*, Heilina, v. Amst. n. Petersb., m. stukgoed.
Schuring, Annegiena, v. Amst. n. Petersb., m. suiker.
Engelsman, Christina, v. Koningsb. n. Hull, m. lijnz.
Scholtens, Lorely, v. Amst. n. Petersb., m. suiker.
— *Hollander*, Johannes, v. Helvoet n. Petersb., m. ballast.
Mester, Burg. v. Setten, v. Amst. n. Petersb., m. suiker.
de Jonge, Pollux, v. Amst. n. Petersb., m. suiker.

De wind den 8 Julij Z.Z.O., Z.; den 9den Z., Z.W.; den 10den W.Z.W., W., W.N.W.; den 11den W.Z.W.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

TEXEL 13 Julij, *Ellerman* Valparaiso, Akyab; *Hoff* Frederik Hend., Charleston.

HELVOET 13 Julij, *Weitenga* Amstel, Gallipoli; *den Breems* Fortuna, Lissabon.

BRIELLE 13 Julij, *Visser* Hervatting, Palermo.

BROUWERSHAVEN 12 Julij, *Sap* Vasco de Gama, Konstant.

Bij DEAL 12 Julij, *Molema* Paulus, v. Spanje n. Riga.

HARWICH 11 Julij, *v. d. Werff* Vr. Alida, Gron.

FALMOUTH 11 Julij, *Homan* Grootzeewijk, Galatz; *de Boer* Everhardus, Triest; — 12 *Klingen* Anna Agatha, Galatz.

Bij FALMOUTH 11 Julij, *de Boer* Elisa, Galatz.

Bij WIGHT 10 Julij, *Doornbosch Borchers* Schoon Verbond, v. Amst. n. Batavia.

Bij GOUDSTAART 11 Julij, *Engelsman* de Vlijt, v. Triest n. Stettin.

NORTH SHIELDS 11 Julij, *de Boer* Boreas, Harlingen.

QUEENSTOWN 10 Julij, *Valk* Dankbaarheid, Ibraila.

Bij MALAGA 28 Mei, *Potjer* Catharina Jantina, v. Malta n. Antw.

LISSABON 3 Julij, *Klok* Hendrika Margaretha, v. Napels n. Brem.

SANTOS 10 Junij, *Zwanenburg* Anna Maria Henriette, Liverp.

BALTIMORE 23 Junij, *Nenneboog* Zeester, Boston.

GALATZ 24 Junij, *Goossens* Geertruida, Konst.

TRIEST 6 Julij, *Stang van Hees* v. d. Palm, Singap.

IBRAILA 17 Junij, *Jansen* Cathar., *Mulder* Zorg en Vlijt en *Lovius* Waakzaamheid, Konst.

Vertrokken.

VLIE 12 Julij, *van Peer* Aukjen, Koningsb.; *Helmers* Dolphijn, Riga.

TRIEST 9 Julij, *v. d. Wijk* Francisca, Antw.

VENETIE 5 Julij, *Kraan* Sia en Elisabeth, Amst.

IBRAILA 22 Junij, *Hubert* Juffer Annette, Falmouth.

ARCHANGEL, 25 Junij. Het schip Zwaluw, kapit. *van Wulven*, van Amsterdam herwaarts gedestineerd, is in het ijs verongelukt, doch het volk gered.

HANDELSBERIGTEN.

Prijs van het Grof Roggenbrood.

GRONINGEN, 14 *Julij* 1856.
4 Nederl. ℔ 50 cent.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 15 *Julij*.

TARWE.			GERST.				
Oude	70 ℔ *f*		Winter	52 ℔ *f* 6,40		Zw. Voer	40 ℔ *f* 3,95
N.Oml.1855	68 -	13,00	-	54 - - 6,80		- -	42 - - 4,15
- -	70 - -	13,75	-	56 - - 7,20		- -	44 - - 4,35
- -	72 - -	14,50	Zomer	54 - - 6,60		BOONEN.	
- Old.	66 - -	11,85	-	56 - - 7,00		Paardeb. *f* 7,15,30,50	
- -	68 - -	12,60	Knobbe	60 - - 7,30		Gr. Erwt. *f*	
- -	70 - -	13,45	-	62 - - 7,70		Graauwe dito *f*	
- -	- -		HAVER.				
ROGGE.			Dikke	36 ℔ *f* 3,70		ZADEN, ENZ.	
Inl.	62 ℔ *f*	9,15	-	38 - - 3,90		Old. Koolz. *f*	
-	64 - -	9,75	-	40 - - 4,10		Oml. dito *f*	
-	66 - -	10,25	-	42 - - 4,30		N. Aveelz. *f*	
-	68 - -	10,75	-	44 - - 4,50		Zomerzaad *f*	
BOEKWEIT.			-	46 - - 4,65		G. Mosterdz. *f*	
Gr. Zd.	64 ℔ *f*	10,30	-	48 - - 4,80		Lijnzaad *f*	
- -	66 - -	10,70	-	50 - - 5,00		Dederzaad *f*	
- -	68 - -	11,10	W. Voer	36 - - 3,65		Gr. Gort *f* 11,25,50,75	
Zw. -	64 - -	10,10	- -	38 - - 3,85		Parel dito de 100 ℔ *f*	
- -	66 - -	10,50	- -	40 - - 4,05		*f*	
Veen	64 - -	10,00	Zw. -	36 - - 3,55		Raapolie per vat *f* 51	
-	66 - -	10,40	- -	38 - - 3,75			

Tarwe minder gevraagd en iets lager afgegeven. — Rogge slap en slechts bij kleine gerijven, als genoteerd aan benoodigden verkocht, doch bij eenige partij als voren te vergeefs aangeboden, en later 20 à 25 ct. lager afgegeven. — Boekweit door schaarschheid merkelijk hooger verkocht. — Gerst aan pelderijen 15 à 20 ct. hooger afgaande. — Dikke haver weinig aan, en door meerder vraag vooral in de zware soorten hooger verkocht. — Voer en zwarte mede iets aangenamer. — Boonen als voren. — Gort ruim prijshoudend.

AMSTERDAM, 12 *Julij*. Hennep: Bij partij is zeilende gedaan in Riga Poolsche rein hennep a *f* 60. Voorts besteedde men bij gerijf voor Koningsb. Streemel *f* 55, waarmede deze soort is opgeruimd. Tegen den 21sten dezer zijn diverse partijen in veiling aangekondigd.

AMSTERDAM, 14 *Julij*. Tarwe tot vorige prijzen aan cons.: 127 ℔ o. b. Pools. *f* 590, *f* 592; 126 ℔ o. en n. dito *f* 570; 127 ℔ mindere dito *f* 570; 124 ℔ dito *f* 550; 124, 128 ℔ Vries. *f* 490, *f* 515; 128, 129 ℔ Gelders. *f* 490, *f* 500; 130 ℔ r. Amerik. *f* 520; 132, 134 ℔ Kubanka *f* 435, *f* 445. — Rogge tot circa vorige prijzen met redelijken handel: 119, 120, 122 ℔ Pruis. *f* 304, *f* 308, *f* 314; 121, 122 ℔ Pommer *f* 304, *f* 308; 118 ℔ Holst. *f* 287; 117 ℔ Stokh. *f* 300; 120, 121 ℔ Donau *f* 296, *f* 300; 116 ℔ n. Inl. *f* 290 aan de Zaan; 119 ℔ Archangel *f* 308; 117 ℔ n. Petersb. *f* 295. — Gerst in een doen: 99 ℔ Friesche Winter *f* 205. — Boekweit zoo hier ter plaatse als aan de Zaan van de zolders geheel opgeruimd en op het water met weinig toevoer zijnde, werd heden het weinige ter veil komende, tot eene vernieuwde verhooging van *f* 10 a *f* 12 grif genomen; 115 ℔ Holst. *f* 320.

Koolzaad op het najaar 1 p. vl. lager; op 9 vat in Sept., Oct. en Nov. 85 p. vl. — Lijnzaad in een doen: 108 ℔ Riga *f* 295; 112 ℔ dito *f* 315; 110, 111 ℔ Calcutta *f* $352\frac{1}{2}$. — Raapolie dadelijk vast; op levering vooral in den beginne, lager afgegeven: op 6/w. *f* 51,25; vlieg. *f* 50; Sept. *f* 48 a *f* 48,50; Oct. *f* 47,75 a *f* 48; Nov. en Dec. *f* 47 a *f* 47,50. — Lijnolie dadelijk williger, op levering in een doen: op 6/w. *f* 39,25; vlieg. *f* 38 a *f* 38,25; Oct. *f* 35; Nov. *f* 34; Dec. *f* 33,75. — Hennepolie op 6/w. *f* 47,25; vlieg. *f* 46. — Raapkoeken *f* 93 a *f* 95. — Lijnkoeken *f* 10 a *f* 12,50.

ROTTERDAM, 12 *Julij*. Rogge: 150 pd. Mecklenb. *f* 325; 147 pd. Amerik. *f* 315; 145, 146 pd. Stokh. *f* 307, *f* 312; 146 pd. Archang. *f* 305; Boekweit op 142 pd. Noord-Brab. *f* 338; Gron. Veen *f* 325; Holstein. *f* 325, *f* 330.

SCHIEDAM, 12 *Julij*. Moutwijn *f* 21,75; Jenever *f* 27,25; Amst. Proef *f* 28,50.

LONDEN, 11 *Julij*. De weinige inl. Tarwe, die heden ter markt was gevoerd, bedong volkomen de notering van Maandag. Vreemde was verlaten, doch door benoodigde koopers werden de vorige prijzen betaald. De overige graansoorten waren vast op de notering van Maandag.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 15 *Julij*. De prijs der Boter was heden als volgt: $\frac{1}{4}$ ton *f* 38 à *f* 39.

LEEUWARDEN, 11 *Julij*. De prijs der Boter was heden *f* 37,50.

LONDEN, 14 *Julij*. Friesche Boter 110 sh.

VEE- en PAARDENMARKTEN.

GRONINGEN, 15 *Julij*. Op de gisteren alhier gehouden paardenmarkt was een ruime aanvoer en werd dezelve mede druk door kooplieden bezocht, zoodat de handel willig was; van de beste soorten waren de prijzen van *f* 250 tot *f* 400; werkpaarden golden van *f* 150 tot *f* 250. — De markt was heden ruim van rundvee voorzien, doch de handel niet vlug, de prijzen waren aan die van den vorigen Dingsdag te noteren; de aanvoer van schapen en varkens was klein en de handel niet willig, zoodat er veel onverkocht is gebleven.

LEEUWARDEN, 11 *Julij*. De markt was heden goed voorzien, en de handel levendig; ter markt waren 150 vette, 450 melk- en kalfkoeijen. Van vette kalvers, die er 160 waren aangevoerd, waren de goede soorten prijshoudend; in vette schapen was de handel vlug en de aanvoer bedroeg ca. 500; er waren 450 varkens ter markt, die gereede koopers vonden.

LONDEN, 11 *Julij*. Aan de veemarkt was een matig aantal beesten aangevoerd en de kooplust was levendiger, ten gevolge waarvan de daling van den vorigen marktdag zich herstelde, geldende puike ossen 5 sh. a 5, 2 per 8 pond.

Van den 14*den*. De aanvoer aan de veemarkt bestond uit: 3509 runderen, 280 kalveren en 25,170 schapen, die allen lager in prijs waren.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 14 *Julij*.

NEDERL., Werk. Schuld $2\frac{1}{2}$ pCt. $64\frac{7}{16}$, $64\frac{1}{2}$, $64\frac{1}{2}$; Dito Dito 3 pCt. 76, $76\frac{1}{8}$, 76; Dito Dito 4 pCt. $94\frac{15}{16}$, $95\frac{1}{8}$, $94\frac{15}{16}$; Handelmaatsch. $4\frac{1}{2}$ pCt. 129, $129\frac{1}{4}$. — BELGIE, bij *Rothschild* $2\frac{1}{2}$ pCt. $51\frac{7}{8}$. — SPANJE, Onb. Stukken $1\frac{1}{4}$ pCt. $23\frac{15}{16}$, $24\frac{1}{8}$, 24; Dito 3 pCt. $46\frac{1}{2}$; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. $38\frac{3}{8}$, $38\frac{1}{4}$, $38\frac{1}{4}$; Coupons-Bewijzen $6\frac{3}{16}$, $6\frac{3}{8}$, $6\frac{1}{4}$; Amortisable Schuld $6\frac{13}{16}$, $6\frac{7}{8}$. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. $44\frac{15}{16}$, 45. — RUSLAND, Oblig. *Hope en Co.* 1789 en 1816 5 pCt. $103\frac{7}{8}$, 104; Dito Dito 1828 en 1818 5 pCt. $102\frac{1}{2}$; Cert. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 93, $93\frac{1}{4}$; Dito bij *Hope* 4 pCt. $87\frac{1}{4}$; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. $86\frac{1}{8}$, $86\frac{1}{4}$; Cert. v. Inschr. in Assign. 6 pCt. $66\frac{1}{8}$. — POLEN, Certific. 4 pCt. $80\frac{3}{8}$, $80\frac{1}{2}$, $80\frac{3}{8}$; Dito Aand. met Loting fl. 500 *f* 155, *f* $155\frac{1}{2}$.

OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. $79\frac{1}{16}$, $79\frac{3}{16}$, $79\frac{3}{16}$; Dito Nationale 5 pCt. $80\frac{1}{4}$, $80\frac{3}{4}$, $80\frac{9}{16}$; Dito Nieuwe 1847 $2\frac{1}{2}$ pCt. $40\frac{13}{16}$, $40\frac{15}{16}$; Dito 1851 en 1852 $2\frac{1}{2}$ pCt. $40\frac{13}{16}$, $40\frac{15}{16}$; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. $86\frac{9}{16}$, $86\frac{3}{4}$, $86\frac{9}{16}$; Braz. 5 pCt. $98\frac{7}{8}$; Mexik. $22\frac{5}{16}$, $\frac{3}{8}$; Dito Onbep. $22\frac{5}{16}$, $\frac{3}{8}$; Peru te New-York $58\frac{11}{16}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Gren. $18\frac{13}{16}$; Dito Onb. $18\frac{11}{16}$, $\frac{3}{4}$; Dito Uitg. $7\frac{1}{8}$; Ecuador $14\frac{15}{16}$; Dito Onb. $14\frac{3}{8}$; Venez. Onb. $28\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$; Grieken $6\frac{1}{8}$; Dito Onb. $6\frac{1}{8}$; 5 pCt. Russen bij *Stieglitz* 5de Serie $94\frac{1}{8}$; Dito 6de Serie $95\frac{1}{8}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{3}{4}$; 5 pCt. Eng. Russen 99, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$.

In Holl. fondsen was heden weinig handel of variatie. — Ook in vreemde effecten was geene noemenswaardige verandering. Alleen waren Spaansche, bij geanimeerde affaire, zeer gedrukt.

Spaansche Cred. *f* 79, *f* 83, *f* 81; 7 pCts. Illinois Central $86\frac{1}{2}$.

Koers van het Geld: Beleen. 4; Prolong. $3\frac{1}{2}$; Disc. 4 pCt.

Laatste prijzen te 5 uur: Integralen $64\frac{1}{2}$; Spaansche $1\frac{1}{4}$ pCt. 24; Binnenl. 3 pCt. $38\frac{1}{4}$; Metall. 5 pCt. $79\frac{3}{16}$.

ADVERTENTIEN.

*** De **HOOFDDIRECTIE** van het **INSTITUUT voor Doofstommen** alhier roept bij deze de LEDEN van het HOOFDDEPARTEMENT op tot het houden der **ALGEMEENE JAARLIJKSCHE VERGADERING** op **Maandag den 21sten Julij 1856**, 's middags te 12 uur, in het SCHOOLGEBOUW des INSTITUUTS, ten einde het VERSLAG over het afgeloopen Schooljaar aan te hooren, de REKENING na te zien en een' HOOFDDIRECTEUR te kiezen, in plaats van den Heer W. J. MEURS WICHERS, welke zijn bepaald verlangen heeft te kennen gegeven om bij de vervulling dezer betrekking niet weder in aanmerking te komen.

Eene NAAMLIJST der LEDEN van het HOOFDDEPARTEMENT ligt van heden af ter inzage in het Jongens-Kosthuis.

Voorts wordt aan de Leden bekend gemaakt, dat in dit jaar **geen** OPENBAAR EXAMEN der KWEEKELINGEN zal plaats hebben, omdat het tot dus ver daarvoor afgestaan gebouw nu niet beschikbaar is, en een ander Lokaal, waarin die verrigting volgens de thans nog van kracht zijnde Wet kan geschieden, moeijelijk te bekomen is.

Namens de Hoofddirectie voornoemd,
De Secretaris des Instituuts:
A. W. ALINGS.

VERLOTING
VAN
SCHILDERIJEN.

De COMMISSIE voor de TENTOONSTELLING VAN SCHILDERIJEN, van wege het Genootschap **Pictura** gehouden, maakt bekend, dat de SCHILDERIJEN, uit die der TENTOONSTELLING voor de VERLOTING **aangekocht**, in het gewone Lokaal voor het Publiek ter **besigtiging** zijn gesteld, DAGELIJKS van 11—2 uur, **tot en met VRIJDAG den 18den dezer, op den namiddag van welken dag de VERLOTING zal plaats hebben.**

Zij vermeent tevens belangstellenden opmerkzaam te moeten maken op de **waarlijk fraaije STUKKEN**, welke **aangekocht** zijn en waaronder men van de **schoonsten** der TENTOONSTELLING zal terugvinden.

AANDEELEN in de VERLOTING, à *f* **5—00**, zijn te bekomen bij de LEDEN der Vereenigde Commissie en aan het LOKAAL.

De Vereenigde Commissie voornd.:
H. WOLTHERS, *President.*
F. DE WITT, *Penningm. en Secretaris der Tentoonstelling.*
W. C. A. ALBERDA VAN EKENSTEIN, *Secretaris van Pictura.*
A. MODDERMAN.
K. MESDAG.
J. W. J. DE MAREES VAN SWINDEREN.

*** Van den 5den Julij af tot den 11den Julij is bij de **TYPHUS-COMMISSIE** alhier het onderstaande ontvangen, waarvoor zij bij dezen haren hartelijken DANK betuigt.

Bij Jhr. Mr. O. Q. I. J. VAN SWINDEREN: van N. N. *f* 5.00.

GRONINGEN, 15 Julij 1856.

De Typhus-Commissie voorn.:
Dr. D. DE VRIES REILINGH, *Voorzitter.*
Dr. G. ACKER STRATINGH, *Secretaris.*
Jhr. Mr. J. W. J. DE MAREES VAN SWINDEREN, *Vice-Secretaris.*
Jhr. Mr. W. C. A. ALBERDA VAN EKENSTEIN, *Penningmeester.*
Jhr. Mr. M. BACKER.
E. DOMMERING.
Dr. M. J. KEISER.
Dr. A. H. SWAAGMAN.
Jhr. Mr. O. Q. I. J. VAN SWINDEREN.
Dr. R. J. TELLEGEN.
Dr. P. TRESLING.

STADS
FRANSCHE KOST- EN DAGSCHOOL
voor MEISJES,
te **Groningen.**

De **Lessen** aan deze Inrigting zullen **den 12den Augustus aanst. hervat worden.**

C. SPERWER,
Institutrice.

FRANSCHE
KOSTSCHOOL voor MEISJES
te **Winschoten.**

De ondergeteekende heeft de eer aan OUDERS en VOOGDEN bekend te maken, dat hare INRIGTING, na afloop der Zomervacantie, weder zal worden **GEOPEND** den **12den Augustus e.k.** Zij neemt de vrijheid daarbij te berigten, dat zij sedert Mei j.l. eene **ruime** en **vrolijke woning** betrokken hebbende, meer dan vroeger eene **geschikte gelegenheid** heeft voor het houden van **KOSTLEERLINGEN**, voor welke het Schoolgeld is bepaald op *f* **300** 's jaars.

PROSPECTUSSEN en andere INLICHTINGEN zijn te bekomen bij de Heeren Mrs. R. DE SITTER en B. HAITZEMA VIETOR, Ds. STERINGA KUIJPER en bij de KOSTSCHOOLHOUDERES

A. F. C. ECKHART.

De **RAADSCOMMISSIE van toezigt** op gemelde School verklaart bij deze, dat de Institutrice, Mejufvrouw A. F. C. ECKHART, zoo ten opzigte van haar ONDERWIJS in de MODERNE TALEN en andere VAKKEN van WETENSCHAP en dat in de VROUWELIJKE HANDWERKEN, als wat betreft de zorg voor en haar OMGANG met hare LEERLINGEN, allen lof verdient; haar om die reden aan OUDERS en VOOGDEN gunstig AANBEVELENDE.

WINSCHOTEN, 12 Julij 1856.

Mr. R. DE SITTER.
B. H. VIETOR.

HARDDRAVERIJ TE VEENDAM
bij **BAKKER** en **EVERTS**,
op Dingsdag den 22sten Julij e.k.

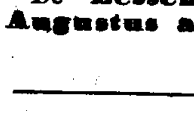

PRIJS: Eene prachtvolle **Zilveren Koffijvaas.**

PREMIE: Eene fraaije **dito Tafelschel.** Waarop alle Paarden worden toegelaten, ten genoegen van Keurmeesters.

Aangifte in het Gemeentehuis, bij BAKKER, om 11 uur; Keuring te 12 uur; Rijding te half drie.

Om één uur **OPEN TAFEL**, 's avonds **MUZIJK** en **BAL.**

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Voorspoedig bevallen van een' *ZOON* C. S. SCHONEBAUM—GERDES.

GRONINGEN, 12 Julij 1856.

Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel door Gods goedheid van een' welgeschapen ZOON C. A. WOLTERS, hartelijk geliefde Echtgenoot van

P. IJ. IJPES,
Rijks-Veearts.

KOLLUM, 12 Julij 1856.

*** Heden beviel van een dooden ZOON ALIDA BOERMA, geliefde Echtgenoot van

H. G. GEERDES,
Stukadoor.

GRONINGEN, 13 Julij 1856.

Algemeene en tevens bijzondere kennisgeving.

*** Na eene ongesteldheid van eenige weken overleed heden, tot diepe droefheid van mij en onze Kinderen, mijn geliefde Echtgenoot, JAN JACOBS MULDER, in den ouderdom van 63 jaren, in leven *Zaagmolenaar en Scheepsbouwmeester* alhier, met wien ik ruim 13 jaren door een gelukkigen echt verbonden mogt zijn.

Hij laat mij negen Kinderen na, van welke drie uit zijn vorig, de andere uit het laatste huwelijk, en de meesten hunner nog te jong zijn, om dit zwaar verlies te beseffen.

Berustende in mijn lot, hoop ik Gode te zwijgen en met mijne Kinderen door Hem gesterkt, bemoedigd en vertroost te worden.

LEEK, 8 Julij 1856.

E. MULDER,
geb. REITSMA.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, tot bittere droefheid zijner Kinderen, de Heer M. DE HAAN, *Geneesheer alhier*, in den ouderdom van 60 jaren en 4 maanden.

SMILDE, 10 Julij 1856.

J. T. DE HAAN,
Med. Doct. te *Rolde.*
Uit aller naam.

*** Heden overleed, tot mijne en mijner Kinderen bittere droefheid, mijn dierbare Echtgenoot D. GROENEWOLD, in den ouderdom van bijna 60 jaren, na eene echtvereeniging van bijna 26 jaren.

GRONINGEN, 11 Julij 1856.

Wed. D. GROENEWOLD,
F. MULDER.

*** Heden overleed, na eene ziekte van 4 dagen, ons geliefd eenigst Zoontje, JAN EVERT, in welks bezit wij ons slechts 9 weken mogten verheugen.

GRONINGEN, 11 Julij 1856.

H. J. SLUIS.
G. MULDER.

*** Bij GRONINGEN, 11 Julij 1856. Heden overleed, zacht en kalm, mijne geliefde Echtgenoot BARBARA ELISABETH MEIHUIZEN, in den ouderdom van zevenenveertig jaren, na eene gelukkige echtvereeniging van ruim vijfentwintig jaren.

D. VAN HOUTEN.

Op verlangen van de Overledene, zullen er geene uiterlijke teekenen van rouw worden aangenomen.

*** Heden morgen overleed onze veel geliefde jongste Zoon CORNELIS WILLEM, in den ouderdom van ruim twaalf jaren.

ASSEN, 11 Julij 1856.

Mr. H. VOS.
H. VOS, BULTHUIS.

Eenige kennisgeving.

*** Heden avond omstreeks elf uur overleed ons jongste Zoontje GEERT, ruim 10 maanden oud.

GRONINGEN, 12 Julij 1856.

C. WOLTHEKKER.
C. SCHUITEMA.

*** Heden overleed, tot onze innige droefheid, onze beminde Vader en Behuwdvader, de WelEdele Heer K. VAN DER VLIST, in leven *Gepensioneerd Adjudant-Onderofficier*, in den ouderdom van ruim 63 jaren.

Zwaar valt ons dit verlies, maar de hoop op eene zalige verwisseling, na zijn langdurig en smartelijk lijden alhier, moge eenigzins onze smart lenigen.

SAPPEMEER, 12 Julij 1856.

W. A. GRAVELAAR.
W. C. GRAVELAAR—VAN DER VLIST.

*** Heden overleed alhier, tot bittere droefheid zijner Kinderen en verdere Betrekkingen, de WelEdel Gestrenge Heer Mr. LOUIS BOTHENIUS LOHMAN, in leven *Lid van de Staten der Provincie, van den Gemeenteraad ter dezer Stede, Procureur bij het Provinciaal Geregtshof enz.*, in den ouderdom van bijna 53 jaren.

GRONINGEN, 13 Julij 1856.

J. LOHMAN.
Uit aller naam.

*** Heden overleed, in den ouderdom van 84 jaren, onze geliefde Vader en Behuwdvader, de Heer G. VAN RIEMSDIJK, *Oud-Administrateur der Domeinen.*

GRONINGEN, 13 Julij 1856.

STEIJN PARVÉ.
J. T. STEIJN PARVÉ,
VAN RIEMSDIJK.

*** Na een langdurig en smartelijk lijden van ruim 1½ jaar overleed heden, tot mijne diepe droefheid, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot JOUWERT REINDERS BUWALDA, in den ouderdom van ruim 46 jaren, na eene echtvereeniging van ruim 14 jaren; mij nalatende 3 Kinderen, te jong om hun verlies te beseffen

GRONINGEN, 13 Julij 1856.

B. VAN DER WOUDE,
Wedw. J. R. BUWALDA.

*** Bij **J. G. BROESE**, te *Utrecht*, is uitgegeven:

PARIJS

EN

De Wereld-Tentoonstelling

in 1855,

DOOR

Mevr. Rethaan Macaré.

f 2,40.

Dit Werkje is zoowel een doelmatige gids voor ieder, die naar *Parijs* denkt te gaan, als eene aangename herinnering voor allen, die het vroeger bezochten; eene korte beschrijving van de voornaamste voorwerpen van de Tentoonstelling, met de namen der Insenders, verhoogt de waarde van hetzelve.

CENT ET UN THÊMES

MÉTHODIQUES ET PROGRESSIFS, ACCOMPAGNÉS DE VERSIONS ET DE MODÈLES D'ANALYSE LOGIQUE, DESTINÉ AUX CLASSES MOYENNES,

PAR

GEORGE VERENET.

75 Cents.

Van denzelfden Auteur verscheen vroeger:

NOUVELLE GRAMMAIRE FRANÇAISE........ *f* 1,60.

NOUVEAU RECUEIL D'EXERCISES GRAMMATICAUX ET LITTERAIRES; destiné aux CLASSES SUPERIEURES........................ *f* 0,90.

Het *Tijdschrift voor Onderwijs en Opvoeding* zegt hiervan: »Het is rijk aan inhoud en verre te verkiezen boven eenige andere Fransche Spraakkunst; beiden vormen een schoon geheel, die wij in de handen wenschen van alle beoefenaren der Fransche taal."

*** **J. F. THIEME**, te *Arnhem*, verzendt heden.

Leesboek over de Geschiedenis der Nederl. Letterkunde, voor Schoolgebruik, door ***C. G. MULDER***, 10 vel druks in 8vo postf. à 60 Ct.

Door hem is voor **Gymnasiën en Scholen** uitgegeven:

BOMHOFF,
Engelsch-Nederduitsch en Nederd. Eng. Woordenboek, 2 dln. 4de druk, 1851 (2300 pag.)........ *f* 10.00
English-Dutch and Dutch-Engl. pocket Diction. 1200 pag........ » 3.50
Beknopte Engelsche Spraakk., 5de dr. 1851 .... » 1.—
Eng. Leesb., in Proza en Poëzij, 2 dln., 4de dr., ieder........ » 1.—
Anecd. en Vertell. ter vertaling in het Eng.... » 0.90
Begins. der Eng. Spraakk., 2de dr. 1853........ » 0.80
en *LLOYD*, Nieuwe Eng. Spraakk., 5de dr., herzien door Dr. *LINDO*........ » 2.40
en *SCHMITS*, Uitspraak der Eng. taal........ » 0.60
en *WILKE*, Handl. tot het spreken en schrijven der Engelsche taal, 5de dr........ » 0.75

CHARLTON, Eng. Spraakk. voor eerstbeginnend. » 0.50
BOMHOFF, Oefen. ter vert. in het Hoogd., 1852 » 0.80
(*Een vervolg op alle spraakkunsten voor die taal.*)
Id. en *WILKE*, Handl. tot het spreken en schrijven der Hoogduitsche taal........ » 0.75
FRIEDRICH, Sammlung auserl. Geschichte, 10te Aufl., 1853........ » 0.75
KREENEN en *VAN DER KLOES*, Grieksch Leesboek voor eerstbeginnenden, 1851........ » 1.90
KRECKE, Handb. der Alg. Natuurk. Aardrijksk., met 6 kaart., gr. 8o. 1853........ » 2.60
» Begins. der Natuurkundige Aardrijksk., 2de druk, met 4 platen, 1851........ » 0.75

MULDER,
Nederlandsche Spraakleer, gr. 8vo. 1852........ » 2.60
Nederlandsche Spraakkunst voor schoolgebruik, 5de druk, 1854........ » 0.60
Oefeningen tot toepass. van het geleerde in de Nederl. Spraakk. 1854........ » 0.60
Beknopte Gesch. der Nederl. Letterkunde 8vo. post 1855........ » 1.40
Handleiding tot het zuiver schrijven der Nederlandsche taal, 1853........ » 0.50
Beknopte Nederl. Spraakk., 4de dr., 1855........ » 0.20
Beknopte Theorie der Cijferkunst, 1851........ » 0.45
Herinneringspunten en verstandsoefeningen, 2de druk, 1854........ » 0.20
Recueil d'exercises, ou premier livre de Leçons et de Thêmes........ » 0.25

Mevr. *VAN MEERTEN*, vocab. Holland. et Franç., 9e éd., 1856.... » 0.30
» » » Suite du vocab., 3e éd. » 0.35
THURN, Algemeen leesboek voor kinderen, 2 stukjes, 10de druk, ieder........ » 0.25
VAN MOOK, Foutive opstellen ter verbetering, 6de druk........ » 0.15
VAN PAPST, Leerwijze der schrijfkunst, in 4to, met 22 platen, 2de druk........ » 2.40
Wiskundige toepassingen voor teekenlessen, 2 dln., 4de druk, met 48 folio platen........ » 10.90

Op DONDERDAG, den zeventienden dezer maand, gedenkt het **DORPSTER ZIJLVEST**, des voormiddags *te elf uur*, ten Huize van den WAARMAN in het ZIJLVESTERHUIS te *Delfzijl*, bij enkele Inschrijving, op de gewone Voorwaarden te verpachten:

De PASSAGEGELDEN van de GROOTE of DORPSTERZIJL te *DELFZIJL*.

De Inschrijvingen zullen moeten geschieden overeenkomstig artikel acht der Voorwaarden, die ten Huize van Verpachting voornoemd en ter SECRETARIE van het Zijlvest te *Appingedam* ter lezing liggen.

DELFZIJL, 5 Julij 1856.

De President Schepper:
S. K. DIJKEMA.
De Secretaris:
R. P. CLEVERINGA, Jz.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zal, op DONDERDAG den 17den Julij 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht:

Eene zeer ruime en wèldoortimmerde **BEHUIZING**, met extra grooten en fraaijen **TUIN**; staande en gelegen aan Oostzijde van den Oosterweg buiten de Oosterpoort te *Groningen*, zeer geschikt voor ***Buitenverblijf*** en ook voor ***Koffijhuis***; toebehoorende aan P. MEIJWES. — Om te aanvaarden dadelijk na den Toeslag. Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag van 10—12 en van 2—5 uur.

*** Ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 31sten Julij e.k., des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek ter Verkoop worden aangeboden:

I. Eene nette, welbetimmerde ruime **HEEREN BEHUIZING** met grooten, fraai aangelegden **TUIN**, en DRUIVENKAST daarachter, waarin vele fijne VRUCHTBOOMEN, fraaije HEESTERS en BLOEMEN, staande en gelegen zuidsijde aan het Zuiderdiep te *Groningen*, geteekend letter S, no. 205, doende jaarlijks tot grondpacht *f* 3—32, door den Heer J. A. VAN ESSEN en Mevrouw in eigendom bewoond.

II. Twee **VROUWEN ZITPLAATSEN** in de Akerk te *Groningen*, zijnde nommers 441 en 452.

III. Eene nette **BEHUIZING** met fraaijen **TUIN**, waarin verschillende VRUCHTDRAGENDE BOOMEN, BLEEKVELD, afzonderlijk KEUKENTJE en VRIJEN ZIJGANG, geteekend letter F, no. 238, staande en gelegen op vrij eigen grond in de Folkingestraat te *Groningen*, door den Koopman E. WEINBERG in eigendom bewoond.

IV. Eene **KOOPMANS BEHUIZING** met Open Grond, mede op vrij eigen grond, staande naast het voorgaande Perceel, door den Koopman J. PALMER in huur bewoond.

V. Eene WOONKAMER, ten Zuiden in de Rozenstraat te *Groningen*, door de Wedw. R. JAGER bewoond.

Te aanvaarden perceelen 1 en 2 op den 1sten November e.k., perceelen 3, 4 en 5 dadelijk na den Toeslag.

Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, perceel 1 van 10—2, perceel III, IV en V van 2—6 uur.

Over perceel I kan des verkiezende ¾ van den Koopschat, onder regt van 1ste Hypotheek, naar 4½ pCt. blijven uitstaan

J. H. GEERTSEMA, Cz.

DE VERKOOPING

aangekondigd op den 21sten en 23sten Julij 1856, ten Huize van de Erven wijlen den Heer en Mr. D. G. RENGERS HORA SICCAMA, te *Hoogezand*, wordt

UITGESTELD,

en wordt de BEZIGTIGING der GOEDEREN bepaald op den **6den Augustus** en de VERKOOPING op den **8den** en **9den Augustus** 1856.

Mr. C. DE RANITZ, *Nots.*

KOREN-BOELDAG.

Op VRIJDAG den 18den Julij 1856, des namiddags te 2 uur, ten verzoeke en op het Land van J. K. MUNTINGA, te *Finsterwold*, van 10 Bunders HAVER, 6 Bunders TARWE, 3 Bunders ZOMERGERST, ½ Bunder AARDAPPELEN.

Men vervoege zich ten Huize van Verkooper te *Finsterwold.*

G. BAKKER.

Koren-Boeldag.

Ten overstaan van den Notaris **G. BAKKER**, te *Finsterwold*, op DONDERDAG den 17den Julij 1856, des namiddags te 2 uur, ten verzoeke en op het Land van S. H. ENGELKES, te *Midwolda*,

van 5 Bunder KOOLZAAD.
» 8 » ROGGE.
» 4½ » HAVER.
» 3½ » WINTERGERST.
» 1½ » TARWE.
» ½ » BOEKWEIT, en daarna 8 **KOEIJEN.**

Met het Koren zal een aanvang worden gemaakt bij de oude Goot. De Koeijen worden verkocht in het GEMEENTEHUIS te *Midwolda*, waar ze gestald zullen zijn.

G. BAKKER.

*** Mr. **H. VAN BOLHUIS**, Notaris en Procureur te *Leens*, gedenkt, ten verzoeke van de Erfgenamen van wijlen JAN BERENDS BARKEMA, gewoond hebbende en overleden te *Hornhuizen*, op ZATURDAG den 19den Julij 1856, des namiddags te 4 uur, ten Huize van de Wedw. LUITJE ELLES MARRENGA, te *Wehe*, publiek te verkoopen:

I. De HELFT van een DERDE AANDEEL in den EIGENDOM van 11 B., 91 R. en 20 E. LAND; voorts de HELFT van een VIJFDE AANDEEL in den EIGENDOM van 5 B., 56 R. en 10 E. LAND, en nog de HELFT van een ACHTSTE AANDEEL in den EIGENDOM van 24 B., 75 R., en 70 E. LAND; alles gelegen te *Usquert*, en onder beklemming wordende gebruikt door WILLEM CORNELIS WIJNINGA, voor zoover de Helft van gezegde Aandeelen betreft des jaars voor *f* 37—50.

II. Den EIGENDOM van 1 B., 12 R. en 20 E. LAND, gelegen onder *Warfhuizen*, wordende onder vaste, altijddurende en in alle linien vererfende beklemming gebruikt bij ALBERT JAKOBS DOB, 's jaars voor *f* 6—00.

Mr. H. VAN BOLHUIS.

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op VRIJDAG den 25sten Julij 1856, des namiddags te 2 uur, ten Huize van D. T. KUIPER, Kastelein te *Siddeburen*, publiek te veilen en te verkoopen:

Eene **BEHUIZING en SCHUURTJE**, met derzelver EIGEN HEEM, TUIN en eenig LAND, te zamen groot 2 B., 69 R., 80 El., staande en gelegen te *Siddeburen*, toebehoorende aan JURRIEN JANS MOLTER en Vrouw.

J. D. TRESLING.

*** Na bekomene Regterlijke autorisatie, zullen nog in dezen Zomer, door de Wedw. en Erven J. BRONTSEMA VAN EIKEMA, publiek worden verkocht:

I. Eene voor korte jaren nieuws getimmerde **BEHUIZING en SCHUUR**, benevens **PEL- en KORENMOLEN**, met de VASTE BEKLEMMING van het *Erf*, groot 22 Roeden, 20 Ellen, doende tot huur *f* 9—00.

II. Den VOLLEN EIGENDOM van een *Appelhof*, groot 3 Roeden, 40 Ellen.

Alles staande en gelegen aan den Grindweg en het Damsterdiep, onder *Solwert*, bij *Appingedam.*

Mr. S. REIJNDERS, *Notaris.*

ATTENTIE!

Op nader te bepalen tijd, gedenken de Erven van **KIEBBENES DREIJER**, in leven *Bakker* en *Commissionair*, te verkoopen:

Eene **BEHUIZING** met **grooten TUIN**, zijnde eene zeer neringrijke ***BAKKERIJ***, benevens ***HERBERG*** en ***WINKEL***, staande en gelegen te *Drieborg* onder *Nieuw-Beerta.*

*** De gezamenlijke ZEEPZIEDERS in *Groningen* en *Friesland* maken aan hunne geëerde begunstigers bekend, dat zij den **PRIJS** der **ZEEP** op **heden** ***f* 2,00** per **Ton VERHOOGD** hebben.

GRONINGEN, 14 Julij 1856.

Eenige en algemeene kennisgeving.

PUIK ENGELSCH OSSEVET

te bekomen bij ***ZEPER & MONCOURT***, te *Groningen*, in Vaten van 25 tot 35 Ned. Pond.

De PRIJZEN heden **65** Cent per Ned. ℔ (in de *Provinciale Courant* van gisteren stond abusivelijk 66 Cent). Bij mindere kwantiteit dan Vijf Vaten, per Ned. ℔ een Cent hooger.

Alles à Contant. Bestellingen en Geld *franko.*

Voor Pelmolens.

Het uitsluitend Depôt in ***Nederland*** van mijne **WITTE RIJST-PELSTEENEN**, — die in alle grootten zijn te verkrijgen, op vele plaatsen van ***Holland***, ***België*** en ***Frankrijk*** met het beste gevolg gebruikt worden en de ENGELSCHE STEENEN in duurzaamheid verre overtreffen, — is bij de Heeren **OBERMANN & VAN ETTEN**, te ***Amsterdam.***

Julij 1856.

F. ZELLER,
Eigenaar der Groeven.

Kantoor: O. Z. Voorburgwal, I 159, bij de Pijlsteeg.

Er wordt GEVRAAGD, tegen den 1sten Aug. e.k.: eene **JUFVROUW**, bekend met alle VROUWELIJKE HANDWERKEN, die geschikt en genegen mogt zijn, daarin, op **billijke voorwaarden ONDERWIJS** te geven aau de SCHOOL van den ondergeteekende.

J. SURINGA.

Ondergeteekende berigt bij deze, dat hij bij zijne KRUIDENIERS-AFFAIRE eene **TABAKS-FABRIJK** heeft in werking gebragt, waarmede hij zich in de gunst van Stad- en Landgenooten aanbeveelt.

H. SMITH,
hoek van de Poelestraat, bij de Brug.

Boekbinder!

Wordt ten spoedigste in *Frieslands* Hoofdstad gevraagd: Een **ONGEHUWD PERSOON**, het BINDEN, SNEE- en BANDVERGULDEN grondig verstaande en van goede GETUIGSCHRIFTEN voorzien, tegen ruim salaris, naar mate van bekwaamheid.

Adres met gefrankeerde Brieven, onder letter Z, bij den Boekhandelaar R. J. SCHIERBEEK, te *Groningen.*

DE BOEREN-GOUDMIJN.

De **4de** tot **6de** Afl. bevat o.a. de volgende Oorspronkelijke Mededeelingen:

Over den hoef des paards enz., door F. C. HEKMEIJER. — De noodzakelijkheid van scheikundig onderzoek in den landbouw, door Mr. J. P. G. MOORREES. — Proeven met Aardappelen, door WAGELMANS. — Een paar opmerkingen met betrekking tot Dalgronden, door V. — Het snijden der Vaarskalven om Kunstkweeën te bekomen, door G. J. HENGEVELD. — Guano van de Chincha-eilanden, in het Laboratorium voor Scheikunde te Deventer onderzocht, door Prof. Dr. M. J. COP. — Proefnemingen tot den aanleg van Graslanden op het landgoed Hulsen bij *Nijmegen*, door V. C. — Weide-onkruiden. No. 1. De Ratelaar, door H. M. H. — Bloed- of Kankerluis op de Appelboomen, door J. L. — Drie vragen van het XIde Landhuishoudkundig Congres, in de maand Junij te *Maastricht* te houden, door H. A. WIJNNE. — Bijdrage tot de Geschiedenis van den Tabak, vooral met betrekking tot *Nederland*, door Dr. N. B. DONKERSLOOT. — Invloed van de koude op de Melkgeving der Koeijen, door A. M. OOMEN. — Over de Zomerstalvoedering, door W. K. VAN GENNEP. — Zamenstelling der asch van wilde Kastanjes, door G. J. JACOBSON, A.Bz. — Over den dusgenaamden »*Bloedmest*," door Prof. Dr. L. MULDER.

Prijs per Aflevering 30 Centen.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD No. 15. | Behoort bij de Groninger Courant van 16 Julij 1856, no. 85.

VERSLAG

VAN DE HANDELINGEN DER PROVINCIALE STATEN VAN GRONINGEN.

Staten der provincie Groningen.

Zitting van Maandag den 14den Julij.

[illegible] 33 leden tegenwoordig. Afwezig: de heeren J. [illegible]tus, R. A. Quintus, Venema, Noordhoff, [illegible], van Roijen, Wiertsema, van Loon, Houwing [illegible] Sitter.

[illegible] heeren van Loon, en Houwing hebben kennis gegeven, [illegible] de eerste wegens ambtsbezigheden, verhinderd waren [illegible] vergadering op te komen.

[illegible] ingekomen:

[illegible] Adres en bijlagen van mr. J. J. Cremers, c.s. ingelanden [illegible] dijkregt van Wierum, Hooge en Lage Paddepoel, houden-[illegible] zij een adres hebben opgezonden aan den Koning, waar-[illegible] hunne bezwaren uiteen zetten om met hunne landen in het [illegible]chap Hunsingo te worden opgenomen. — Zij deelen mede [illegible] reglementen, waarbij hunne landen aan dat waterschap [illegible]gevoegd, zijn vastgesteld, zonder dat het bestuur van [illegible] is gehoord; dat zij door die opneming in alle op-[illegible] worden benadeeld; dat hunne landen door de kostbare [illegible]nomene werken in geen enkel opzigt worden gebaat, en [illegible] zorg voor hunne belangen aan hen ontnomen en aan [illegible]enden opgedragen wordt. Tevens hebben zij hierbij [illegible] eene acte van guarantie voor al de nadeelige gevol-[illegible] eene negatieve resistentie. — Ter visie, om later te [illegible] de orde gesteld.

[illegible] Adres van M. S. Starke c.s. te Blijham, verzoekende [illegible] vergadering besluite tot den aanleg van een kunstweg van [illegible] door Bellingewolde naar Nieuwe Schans met een aan-[illegible] aan de Hannoversche grenzen in de rigting van [illegible] — Ter visie, als boven.

[illegible] Voordragt van Ged. Staten, rakende de opruiming van [illegible]pijp te Groningen. — Bij besluit van de Staten van [illegible] Julij 1855 was aan hen opgedragen alles aan te [illegible] wat eene opruiming van die pijp zou kunnen bevor-[illegible] Hieraan hebben zij voldaan. Van den hoofdingenieur [illegible] begrootingen ontvangen, de eene van f 21,300, waar-[illegible] diepte der doorvaart op 4 el, en de andere van f 14,700, [illegible] de diepte op 2.25 el beneden peil wordt bepaald. Op [illegible] hebben zij de goedkeuring van het departement van oor-[illegible] ontvangen. Hoewel de uitvoering van het min kostbare [illegible] voorvankelijk wel aan de behoefte zal voldoen, konden [illegible] Staten toch ook wel aan het grootere plan hunne goed-[illegible] hechten. Zij achten het niet onbillijk, dat in de kosten [illegible] voor een derde worde gedragen door de gemeente [illegible], de maatschappij voor de te graven Noordwillems-[illegible] en de provincie. De raad der stad heeft hierin reeds [illegible] genomen, onder bijvoeging, dat hij de voorkeur geeft [illegible] het grootere plan. De maatschappij is nog niet geconsti-[illegible] en kon dus met haar niet in onderhandeling worden ge-[illegible]; evenwel vertrouwen Ged. Staten vast, dat zij de bil-[illegible] van de gemaakte verdeeling insien en daarin toestemmen [illegible] Zij stellen, onder overlegging der stukken, voor, dat ook [illegible] provincie voor een derde der kosten in de opruiming deel-[illegible] en op de begrooting voor 1857 alzoo een post van f 7100 [illegible] worde gebragt. — In handen der centrale commissie [illegible] het begrootingswerk.

[illegible] Mededeeling van dezelfden, overleggende de staten van [illegible] pellingen in het Reitdiep en de buiten- en binnen A over [illegible] afgeloopen jaar 1855 tot 1856. — Voor notificatie aange-[illegible], zullende de stukken ter visie worden nedergelegd.

[illegible] Alsnu werden aan de orde gesteld:

a). Rapport nopens den verkoop van een deel van de afge-[illegible] bogt van het Reitdiep bij Donghorn aan den heer van Calcar.

De heer H. B. Onnes vraagt eenige inlichting, waarom Ged. Staten, na eerst een gedeelte van de slib te hebben verhuurd, [illegible] tot een verkoop zijn overgegaan.

De heer Homan antwoordt, dat aan den heer v. Calcar ver-[illegible] huurd was een gedeelte van het terrein dat aan de provincie toebehoort, maar niet de slib; dat evenwel de heer v. Calcar [illegible] regt had als ieder ander om de slib uit de geul te halen, zoo [illegible] hij slechts vergunning vroeg van den Hoofdingenieur.

De heer Onnes acht zijne vraag niet beantwoord. Ged. Staten toch stellen thans niet voor den verkoop van den grond, [illegible] maar van een deel van het oude vaarwater. En daarom zou hij het voorzigtiger achten dit niet te verkoopen, maar te verhu-[illegible]ren. Hij zou den heer v. Calcar op alle manier wenschen te [illegible]hulp te komen, maar het is voor de provincie van het hoogste belang niet een anderen eigenaar van dat vaarwater tusschen [illegible] de bezittingen van de provincie in te hebben. Hij kan zich daarom niet vereenigen met de conclusie van het centraal-rap-port, waarbij een verkoop met het regt van weder-inkoop wordt voorgesteld.

De heer Homan gelooft, dat de verkoop ook op den duur volstrekt geen nadeel aan de provincie zal kunnen doen, daar toch, wat nu water is, water zal moeten blijven. Ook komt het af te staan gedeelte niet tusschen, maar naast de eigen-dommen der provincie.

Nadat over die ligging nog eenige ophelderingen zijn gege-ven, wordt de conclusie van het rapport in stemming gebragt en met 20 tegen 13 stemmen aangenomen. (*Tegen*: de heeren *Tjeckelaar*, *Wichers*, *Veltman*, *Lewe Quintus*, *C. J. Onnes*, *Tiddens*, *Bouman*, *Roemeling*, *van der Helm*, *Hooites*, *Piccardt* en *H. B. Onnes*).

b). Rapport nopens de begrooting van het prov. bestuur voor zoover het rijksbestuur is over 1857. — Conform be-sloten.

c). Rapport nopens de wijziging in de prov. begrooting over 1857. — Conform besloten.

d). Rapport nopens het verleenen van een subsidie aan het Instituut voor doofstommen te Groningen. — Conform besloten.

e). Rapport nopens het verleenen van een subsidie aan de maatschappij van land- en tuinbouw de Marne.

De heer v. Ittersum is tegen de conclusie van het rapport, waarbij wordt voorgesteld afwijzend op het verzoek om subsi-die te beschikken. Deze maatschappij is in 1854 opgerigt. In het adres aan de staten wordt in het algemeen opgegeven, wat sedert dien tijd door haar is tot stand gebragt, welke voordeelen de proeftuin reeds oplevert. Als hij nagaat, welke resultaten in die twee jaar reeds zijn verkregen, dan houdt hij zich overtuigd, dat geen lid den lof zal weige-ren, dien de stichter der maatschappij ds. Uilkens verdient wegens zijne onvermoeide werkzaamheid en wegens het nut [illegible] het welk reeds door de maatschappij is gesticht. Maar ver-dient hij dien lof, dan verdient hij evenzeer aanmoediging en ondersteuning. Ged. Staten hebben gemeend, dat het verzoek om subsidie moest worden afgewezen, op grond dat reeds een subsidie wordt verleend aan de commissie van landbouw, aan de landhuishoudkundige school en aan het genootschap van nijverheid te Onderdendam. In het rapport wordt nog gezegd dat het provinciaal belang niet bij deze partikuliere maatschap-pij betrokken is en dus de grond ontbreekt, waarop een subsi-die zou kunnen worden toegestaan.

Hij kan zich daarmede niet vereenigen, maar wenscht ge-deeltelijk het verzoek toetestaan door gedurende drie jaren tel kens f 200 te verleenen, bepaald voor verbeteringen in den tuinbouw, die toch bij alle genoemde maatschappijen, welke gesubsidieërd worden, geen hoofdzaak is. Het is niet te ont-kennen, dat de tuinbouw in deze provincie bij andere provinciën verre ten achteren is. Dit ligt niet aan den bodem, die hier vruchtbaarder is dan welligt ergens elders in ons land. Ieder weet hoezeer men hier in het voorjaar met de groenten verre ten achteren staat en deze bij scheepsladingen van Holland moeten worden aangebragt. Die stand van zaken is niet gewenscht, is ook niet noodig. Als er nu eene maatschappij is, die middelen ter verbetering in dezen wil aan de hand geven, dan acht hij dit van *provinciaal belang*, want daardoor zal een nieuwe tak van nijverheid ontstaan, die aan velen een nieuw middel van bestaan zal verschaffen. Daarom is hij voor een subsidie, en wenscht dan een jaarlijksch verslag van de maatschappij, waaruit zal kunnen blijken, of hier het provinciaal belang wordt bevorderd.

De heer Brongers ondersteunt het gevoelen van den vorigen spreker en stelt als amendement voor, dat in plaats van de conclusie van het verslag worde besloten om aan het bestuur van de maatschappij de Marne toe te staan een subsidie van f 200 's jaars, gedurende drie jaren, en dat jaarlijks daaromtrent ver-slag aan de Staten zal worden gedaan.

De heer M. v. d. Tuuk meent, dat hier geen verschil van gevoelen bestaat over het nut van de maatschappij, noch ook over den lof, die den stichter van den proeftuin regtmatig toe-komt, doch hij gelooft, dat geen subsidie aan haar moet worden verleend. De Staten hebben eenmaal begrepen, dat het nuttig is een orgaan voor den landbouw aan te nemen in de commissie van landbouw en deze te subsidiëren. Nu zal nie-mand hem willen betwisten, dat de tuinbouw een gedeelte uitmaakt van den landbouw. Wordt die door de commissie verwaarloosd, dan ligt het op den weg der Staten hierin ver-andering te brengen, maar nu eenmaal die commissie het orgaan is der Staten, mogen aan partikuliere maatschappijen voor de-zelfde zaken geen subsidiën meer worden verstrekt. Hij gelooft ook, dat de ijver van vele partikulieren, die nu de maatschap-pij ondersteunen, zal verflaauwen, wanneer de provincie een subsidie geeft. Zoolang de heer Uilkens aan het hoofd staat der maatschappij, zal haar roem niet tanen, en zullen hare werkzaamheden verder worden uitgebreid.

De heer v. Ittersum zegt, dat verre van hem is de ge-dachte, als zou de commissie van landbouw eenig onderdeel van hare werkzaamheden verwaarloozen, maar zij heeft reeds meer dan genoeg werk, wanneer zij zich alleen bij den eigen-lijken landbouw bepaalt. En als nu de tuinbouw niet zoozeer hare zorgen opwekt, dan kan de provincie de maatschappij de Marne voor dien tuinbouw subsidiëren. Het is hier niet de vraag, of die maatschappij eene partikuliere is, maar of ook dat wat door die partikuliere maatschappij wordt gedaan is van *provinciaal belang*. Zoo dit is aangetoond, dan bestaan er termen om van wege de provincie ondersteuning te geven. Die ondersteuning wordt gevraagd om de maatschappij te be-hoeden voor het verlies aan leden, waaraan iedere inrigting — hij denkt hier b.v. aan het instituut voor doofstommen — door den dood of het vertrek harer leden bloot staat.

De heer M. v. d. Tuuk erkent, dat geen subsidie moet worden ontzegd aan eene inrigting alleen omdat ze eene parti-kuliere is, maar hij beweert, dat ze in dit geval moet worden ontzegd, omdat er reeds een orgaan voor den landbouw be-staat. Daarbij komt, dat, zoo men eenmaal begint te subsi-diëren, die subsidies altijd blijven voortduren, getuige het subsidie aan het genootschap van nijverheid te Onderdendam, dat ook nu nog steeds, ofschoon zelf in gunstigen financiëlen toestand, het eens verkregen subsidie van de provincie telken jare behoudt.

De heer v. Ittersum merkt op, dat hier niet een jaarlijksch subsidie gevraagd is, maar slechts een subsidie voor 5 jaren, hetwelk volgens het amendement op 3 jaren wordt gereduceerd.

De heer Schilthuis verdedigt de voordragt van Ged. Staten. Dat de commissie van landbouw zich wel degelijk den tuin-bouw aantrekt, blijkt uit het jaarlijksch verslag. Daarom gelooft hij, dat het goed is die zaak aan genoemde commissie over te laten.

De heer Dijkhuis acht zich verpligt een woord te spreken over het subsidie aan het genootschap te Onderdendam. Het bestuur van dit genootschap meende, dat eene keuring van springstieren nuttig zoude zijn voor de verbetering van den veestapel, maar dat zij, zou ze doel treffen, over de geheele provincie zich diende uit te strekken. Te dien einde is van de provincie een subsidie gevraagd, om daaruit de premiën te betalen; maar het is geen subsidie aan het genootschap. Meenen de Staten, dat eene keuring van springstieren niet meer noodig is, dan zal dit aan het genootschap genoegen doen, en 't zou ook voordeelig voor dat genootschap zijn, want alle overige kosten aan de keuring verbonden, behalve de premiën, worden uit eigene fondsen betaald. Hij herhaalt, dat het geen subsidie is voor het genootschap, maar voor de veefokkerij in deze provincie.

De heer Piccardt zegt, dat er gesproken is over het belang der provincie bij de maatschappij de Marne, en dat men ge-tracht heeft dit aan te toonen door eene vergelijking van het instituut voor doofstommen en die maatschappij. Hij meent, dat doofstommen in alle hoeken der provincie kunnen worden gevonden, maar dat de glans van den tuinbouw zich niet over de geheele provincie zal verspreiden, b.v. niet in die streken waar hij woont. Het zal nog lange jaren aanhouden, voordat wij hier gelijktijdig met Holland de groenten kunnen bekomen. Men dient in het oog te houden, dat wij hier eenige graden noordelijker liggen dan in Holland. Ware dit niet het geval, dan zouden de tuiniers rondom Groningen wel middelen hebben weten te vinden, om hier dezelfde vruchten te verbouwen als elders.

De heer van Ittersum acht zich verpligt als lid der hoofd-directie van het instituut voor doofstommen een enkel woord te antwoorden. Hij geeft de verzekering, dat die inrigting bij hem zoo hoog staat aangeschreven als hij naauwelijks weet uit te drukken, en dat vorige spr. hem zeer verkeerd moet hebben verstaan, als die meent, dat hij die inrigting en de maatschappij de Marne met elkander had willen vergelijken. Dit is eene onmogelijkheid, want ze hebben geen punten van vergelijking.

De heer Brongers doet den heer Piccardt opmerken, dat de tuinbouw ook weldadig in zijne streken zal kunnen werken, wanneer b.v. door eene verbetering in het aankweeken van aal-bessenboomen deze de jeneverbes zullen hebben vervangen, en wanneer dan in die streken aalbessenwijn werd gedronken in plaats van jenever.

De voorzitter merkt op, dat hij nog al eenige landen heeft gezien, en dat hij met verbazing heeft opgemerkt, dat bij de krachtige ontwikkeling van den landbouw in deze provincie alleen de warmoezerijen en ooftboomenteelt zoo achterlijk zijn. Men moet zich niet verbeelden, dat de provincie de grenzen van haar productief vermogen is genaderd. Als men b. v. op het Westland ziet, waar 6 bunders grond voor f 3600 worden verhuurd, ofschoon de bodem op verre na zoo vruchtbaar niet is als hier, maar waar de fijnste vruchten voor de tafels der Londenaars worden gekweekt; als hij zich daarbij voorstelt, dat de afstand van hier naar Londen steeds spoediger wordt afgelegd, dan is het niet overtollig, dat men hier de weten-schap aankweeke, hoe het productief vermogen kan worden uitgebreid. — Nu bestaat hier wel eene commissie van landbouw, maar meer om te adviseren enz., niet om op eigen terrein het voorbeeld te geven. Spr. zou van oordeel zijn, dat het ver-leenen van eene subsidie aan de maatschappij de Marne van f 200 voor slechts drie jaren als eene proef, wel zou zijn eene daad, consequent aan de beginselen tot nu toe door de Sta-ten gevolgd.

De heer H. B. Onnes meent nu zijne stem te moeten moti-veren, die hij tegen het amendement van den heer Brongers zal uitbrengen, niet om f 200 te besparen, maar om het principe. Als de staten alle inrigtingen wilden ondersteunen, die van provinciaal belang kunnen zijn, dan zouden de fondsen spoedig uitgeput geraken.

Het amendement van den heer Brongers wordt hierop in stemming gebragt en met 24 tegen 9 stemmen verworpen. (*Voor*: de heeren *Wierda*, *Reinders*, *Hooites*, *Brongers*, *van Swinderen*, *van Ittersum*, *Wichers*; *Lewe Quintus* en *van der Helm*.)

Alsnu wordt conform de conclusie van het rapport besloten.

f) Concept-reglement van orde voor de vergaderingen der staten van de provincie Groningen. — Na gehouden beraadsla-gingen over de verschillende artikels van dit ontwerp-reglement, welke achtereenvolgende, grootendeels zooals zij door de cen-trale commissie van rapporteurs gewijzigd waren, worden aan-genomen, wordt het geheele reglement aangenomen met 28 tegen 5 stemmen. (*Tegen*: de heeren *Dijkhuis*, *M. v. d. Tuuk*, *Reinders*, *Hooites* en *Brongers*.)

Hierop worden nog de beide volgende rapporten uitgebragt, bij monde van den heer de Haan:

I. op eene voordragt van Ged. Staten nopens een verzoek tot vergrooting van den Watermolenpolder de Nijverheid, te Opwierde. — De commissie vereenigt zich met het gunstig advies van Ged. Staten en stelt voor het verzoek toe te staan bij een besluit, waarvan zij het concept overlegt, om het ver-volgens aan de goedkeuring van Z. M. den Koning aan te bieden.

II. op eene voordragt van dezelfden, betrekkelijk eene ver-grooting van den Engelberterpolder. — De commissie stelt hieromtrent eveneens voor de vergunning tot de vergrooting te verleenen onder de gewone voorwaarden en behoudens de nood-zakelijk geachte verpligtingen, waartoe zij een concept over-legt. — Wordt besloten de beide bovenstaande rapporten ter visie te leggen om ze later aan de orde te stellen.

Nadat de volgende vergadering bepaald was op morgen voor-middag te 11 uur, wordt deze zitting gesloten.

Zitting van Dingsdag den 15den Julij.

Afwezig: de heeren J. W. Quintus, R. A. Quintus, Tonckens, Wiertsema, Roemeling, Houwing en de Sitter.

Na de goedkeuring der notulen van de vorige zitting wordt aan de orde gesteld:

a) Adres van mr. J. J. Cremers c. s. (zie boven sub 1). — De voorzitter stelt voor dit adres en bijlagen voor notificatie aan te nemen.

De heer van Roijen verzoekt het woord, niet om het voorstel van den voorzitter te bestrijden, maar om den leden aan te bevelen de ter griffie nedergelegde stukken te lezen, zoo zij dit nog niet hebben gedaan. Het adres zelf is eene eenvoudige kennisgeving van de ingelanden, dat zij zich met hunne bezwaren zullen wenden tot den Koning, maar daarbij is ook gevoegd een formeel verzet tegen het besluit dezer vergadering, waarbij het reglement voor het waterschap Hun-singo is vastgesteld, dat door Z. M. den Koning is goed-gekeurd. Dat stuk is bovendien onderteekend door een lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal. Hij geeft zijne verwondering te kennen over deze handelwijze van iemand, die door deze vergadering afgevaardigd naar het hoogste wetge-vende collegie des lands, daar ook de belangen van deze provincie moet behartigen. Spr. beveelt eene lezing van dit stuk aan.

De heer Wierda moet verklaren, dat hij niet vrij is van sympathie met de onderteekenaars van het adres. Hij kent niet genoegzaam de afwatering van de Paddepoelen, om daarover een juist oordeel te vellen, maar dit weet hij, dat de ligging dier landen gelijk is aan die van Schillingeham, Garnwert, enz., dat men ook daar in geen geval gebaat wordt door eene vereeniging met het waterschap Hunsingo, en dat eene inlijving alzoo zonder schadeloosstelling onbillijk zoude zijn. Hij zegt dit alleen om, zoo ook van daar een adres mogt inkomen bij deze vergadering, dit aan de leden aan te bevelen, ten einde daar eene onregtvaardigheid te herstellen door daarop eene gunstige beschikking te nemen.

De heer Brongers merkt op, dat de bijlage bij dit adres eene bedreiging behelst; hij geeft in overweging, of ze niet aan de directie van het waterschap Hunsingo dient te worden medegedeeld om advies.

Het adres en de bijlagen worden hierop voor kennisgeving aangenomen.

b) Rapport nopens de vergrooting van den watermolen-polder de Nijverheid. — Conform de conclusie besloten.

e) Rapport nopens de vergrooting van den Engelberterpolder. — Conform de conclusie besloten.

Hierop werden de volgende rapporten uitgebragt:

I. Op de voordragt van Ged. Staten, rakende de oprigting van een waterschap door H. B. Koenen te Duurkenakker, gemeente Muntendam, bij monde van den heer M. [illegible] Tuux. — De commissie adviseert om de gevraagde vergunning te verleenen.

II. Op een adres van ingezetenen te Uithuisermeeden buitendijks strekkende dat in 1857 aldaar worde gelegd een kunstweg van af de Tjarijt, aansluitende aan den reeds gelegden kunstweg in die gemeente buitendijks, en op een adres van H. J. Onsta c. s. nopens den aanleg van een grindweg van het dorp Spijk tot aan de grens van de gemeente Uithuisermeeden, bij monde van den heer Heiman. — Na vermelding van den hoofdzakelijken inhoud der gezonden adressen, deelt de commissie als haar gevoelen mede, dat de vooronderstelling waarvan adressanten uitgaan, als zoude de aanleg van dit gedeelte weg een onderwerp van beraadslaging bij deze vergadering uitmaken, onjuist is, en dat zij het derhalve ontijdig acht, de bepaling van de rigting nu reeds in overweging te nemen en vooral nog niet wenschelijk haar oordeel hierover te kennen te geven. Zij adviseert derhalve te besluiten de adressen buiten beschikking te houden.

III. Op de voordragt van Ged. Staten, rakende de opruiming van de Marwixpijp, bij monde van den heer van Sloowen. — Bij het onderzoek van deze zaak in de afdeelingen is gebleken, dat de opruiming van de Marwixpijp, wenschelijk was en niet kon worden uitgesteld, terwijl daarvoor de goedkeuring van het departement van oorlog was verkregen. Men achtte het billijk dat ⅓ der kosten door de provincie, ⅓ door de gemeente Groningen en ⅓ door [illegible] Noord-Willemsvaart werd gedragen. De eenige vraag welke nu nog ter beantwoording overbleef, was deze, welke van beide voorgestelde plannen van opruiming het verkieslijkste was, en was men algemeen van oordeel zich te moeten bepalen bij dat plan waarbij het kanaal op eene diepte van 4 el werd gebragt. De centrale afdeeling adviseert derhalve conform het voorstel van Ged. Staten te besluiten, dat de provincie voor ⅓ gedeelte in de kosten van opruiming zal deel nemen en hen te magtigen op de begrooting van 1857 een post ten bedrage van ƒ 7100 in uitgaaf te brengen.

IV. Op eene voordragt van Ged. Staten nopens eene wijziging van de provinciale begrooting voor 1856, bij monde van denzelfden. — In de afdeelingen zijn hiertegen geene andere bedenkingen gemaakt dan tegen de uitgaaf van ƒ 1700 voor het bouwen van een tolhuis op een provincialen kunstweg, die aan sommigen te hoog voorkwam. Overigens was men algemeen van de noodzakelijkheid der voorgestelde wijzigingen overtuigd en de centrale commissie adviseert derhalve die wijzigingen goed te keuren.

V. Omtrent het voorloopig rapport der staatscommissie voor de verbetering der kanalen in deze provincie nopens de indeeling van waterschappen in het Westerkwartier, bij monde van den heer Veltman. — Men was in alle afdeelingen algemeen van oordeel, dat deze zaak voor geene dadelijke behandeling vatbaar was, vermits men met geene genoegzame kennis van zaken was toegerust en den noodigen tijd niet had om het onderzoek nu reeds te bewerkstelligen; aangezien ook nog vooraf de waterschapsbesturen aldaar en de belanghebbenden moesten worden gehoord. Hierbij komt nog dat ook de waterstaatsbelangen van de provinciën Friesland en Drenthe bij deze zaak betrokken zijn en men dus ook met de besturen van de provinciën in overleg diende te treden. Overigens bepaalde men zich ten opzigte van de aan te leggen werken bij eenige algemeene opmerkingen. De centrale commissie vereenigt zich met het algemeene gevoelen in de afdeelingen, en acht zij het prematuur nu reeds deze stukken aan de commissie voor het opmaken der reglementen voor de waterschappen op te zenden; zij acht ook eene globale opgaaf van kosten en eene schetsteekening van het terrein en de daarin aan te leggen werken noodig.

Ten slotte adviseert zij te besluiten: 1) dat door de zorg van Ged. Staten van het rapport aan ieder der waterschapsbesturen, alsmede aan de gemeentebesturen in het Westerkwartier een afdruk zal worden gezonden, met uitnoodiging om de bedenkingen die daartegen mogten bestaan voor den 10den September e. k. na mede, wat de waterschapsbesturen betreft, vooraf de ingelanden te hebben gehoord, aan Ged. Staten in te zenden; 2) aan Ged. Staten op te dragen a) door den hoofdingenieur te laten opmaken eene globale raming van kosten van de aan te leggen werken, en voorts daarbij te voegen een uittreksel van de kadastrale kaart der provincie met aanwijzing der werken; b) wegens de betrekkelijke waterschapsbelangen met de Ged. Staten van Friesland en Drenthe in overleg te treden om de onderscheidene belangen te regelen [illegible] de aanstaande wintervergadering [illegible] voorstellingen in deezen; c) om de [illegible] te stellen van de staatscommissie voor de verbetering der kanalen in deze provincie, om een en ander in de volgende November-vergadering op nieuw ter tafel te brengen.

VI. Op de voordragt van Ged. Staten, rakende de oprigting van een waterschap te Stedum, bij monde van den heer van Roijen. — De commissie doet eene wijdloopige vermelding van den inhoud der in hare handen gestelde stukken, en dat zich een accident heeft voorgedaan, 't welk vroeger nog niet heeft plaats gehad, dat namelijk elk der drie leden waaruit de commissie is zamengesteld een afzonderlijk gevoelen voorstond. Een der leden was van oordeel, dat de beslissing dezer zaak tot de bevoegdheid der Ged. Staten behoort; het tweede lid was het gevoelen van Ged. Staten toegedaan, dat de vergunning moest worden verleend; terwijl het derde lid het gevoelen van het hoofdbestuur van het waterschap Hunsingo voorstond, dat men de beslissing hiervan moest verdagen, totdat de voorgenomen plannen van het waterschap Hunsingo tot uitvoering zijn gekomen, waardoor hij achtte dat de belangen van den rekestrant niet benadeeld zouden worden. Daar het moeijelijk was in dezen toestand de vergadering van een bepaalden raad te dienen, heeft het eerste lid zijn gevoelen laten varen en dien ten gevolge adviseert de meerderheid der commissie, te besluiten conform het voorstel van Ged. Staten, en [illegible] verzoek toe te staan.

VII. Omtrent het verzoek van de commissie voor de [illegible] school voor onderwijzers te Groningen ter bekoming van [illegible] sidie, en verslag omtrent het gebruik van het genoten [illegible] in 1855, bij monde van den heer van Loon. — Al[illegible] was men in de afdeelingen overtuigd van het nut [illegible] geven van beurzen voor onbemiddelde kweekelingen. [illegible] is het in twee afdeelingen dan ook betreurd, dat het [illegible] was ingekomen na den termijn bij het besluit van d[illegible] Nov. 1853 vastgesteld. Ondanks dit verzuim was [illegible] meerderheid in eene afdeeling voor het verleenen van [illegible] de minderheid evenwel hield, daar zij begreep, dat er geene [illegible] waren om de commissie voor haar verzuim te verschoo[illegible]

In eene andere afdeeling wenschte men genoemd besl[illegible] Staten te handhaven, zonder evenwel de kweekelingen [illegible] te doen boeten en stelde daarom voor de subsidie van ƒ [illegible] den post der begrooting voor onvoorziene uitgaven te [illegible]

In de derde afdeeling was de tijd van indiening niet [illegible] ken, maar was men voor het geven van een subsidie van [illegible] Ook over de wijze van het geven der toelage is in de [illegible] lingen gesproken.

De centrale afdeeling adviseert het gevraagde subsidie [illegible] ƒ 600 voor den tijd van 3 jaren toe te staan, [illegible] bedrag van ƒ 200 voor iederen kweekeling, uit eigen [illegible] op den post voor onvoorziene uitgaven van de [illegible] ting van 1857 ƒ 600 af te trekken; aan de commissie [illegible] schrijven, om zich door een attest van het hoofd [illegible] gemeentebestuur te verzekeren, dat geene toelage wor[illegible] [illegible] 1856 voor [illegible] [illegible] te doen.

VIII. Omtrent de daarstelling van een waterschap te [illegible] weer, ten zuiden van den stadsweg, bij monde van de[illegible] Tjeckelaar. — De commissie heeft geen bezwaar [illegible] oprigting, echter deelt zij eenige voorwaarden mede, [illegible] zij doelmatig en wenschelijk acht en adviseert vergunn[illegible] verleenen tot oprigting van het waterschap, met [illegible] aan adressanten om na de goedkeuring des Konings v[illegible] besluit tot oprigting zich tot Ged. Staten te wenden to[illegible] ding van een watermolen en onder bijvoeging van [illegible] haar noodig geachte voorwaarden.

IX. Rakende de oprigting van een waterschap te [illegible] bij monde van den heer de Haan. — Er zijn naar [illegible] der commissie voldoende termen om het verzoek toe te [illegible] weshalve zij voorstelt de vergunning onder de gewone [illegible] waarden te verleenen.

Alle bovenstaande rapporten worden ter visie gelegd [illegible] gen aan de orde te worden gesteld, met uitzondering [illegible] van sub V, 't welk overmorgen zal worden behandeld.

Hierna wordt de vergadering verdaagd tot morgen [illegible] dag te 11 uur.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. van BOLHUIS HO[illegible]